

MOST

Glasilo Občine Kanal ob Soči

LETNIK **XXII**

ŠTEVILKA **76**

DECEMBER 2024

Uvodnik

Evropska prestolnica kulture 2025

Društvo O.Z.O.N. in Park Pečno ponosno predstavljata kanalsko občino v projektu Evropska prestolnica kulture 2025. Naš prispevek, poimenovan Gozdna hiša, obsega štiri projekte. Vsem je skupno navezovanje na lokalno. Prvi, z naslovom Varuhi gozda, je lani k sodelovanju pod mentorstvom Nike Šimac pritegnil domači Klub keramikov Kanal. Letošnji se pravkar izteka. Goriška ustvarjalka Orjana Velikonja Grbac z *land art* objektom Valovila zaključuje svojo trilogijo ureditve središčnega dela parka. Skladnje akacijevih debel valovijo po bregu in predstavljajo likovni ter hkrati uporabni objekt. Naslednje leto sledita še dva projekta: umetniška intervencija *in situ* Gregorja Maverja ter gledališka predstava v režiji Mojce Madon.

MOST

Glasilobčine Kanal ob Soči

<http://www.obcina-kanal.si/most>

Izdajatelj:

Občina Kanal ob Soči,
zanjo župan Miha Stegel

Odgovorna urednica:

Mojca Kofol

Člani uredniškega odbora:

Irena Hočevar Križnič
Nina Levpušček Melinc
Lijana Jurečič
Maja Kodelja Cencič

Jezikovni pregled:

Mojca Pipan, s. p.

Oblikovanje in grafični prelom:

Grafika Soča, d. o. o.

Fotografija na naslovnici:

reka Idrija, avtor: Jernej Skrt

Naslov uredništva:

Glasilob Most,
Trg svobode 23, 5213 Kanal

Kontakt uredništva:

urednistvo@glasilo-most.si

Tisk: Grafika Soča, d. o. o.

Naklada: 2500 izvodov

Glasilob brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Občini Kanal ob Soči.

Lijana Jurečič

Drage bralke in bralci,

želimo vam vesele praznike ter sreče in zadovoljstva v letu, ki prihaja.

Tisoč in tisoč zvezd je nad nami,

tisoč in tisoč zvez med nami,

da gre po svetu – rama ob rami –

svetloba z nami.

(T. Pavček)

Uredništvo

Prispevke lahko oddate prek portala MojaObčina.si, Kanal ob Soči ali e-naslava uredništva.

Nagovor župana

Drage občanke in občani,

december je mesec, ko pogledamo nazaj na preteklo leto in se zazremo v prihodnost. Izteka se še eno leto, polno izzivov, a tudi priložnosti za rast in učenje. Kot skupnost smo se spopadli s številnimi preizkušnjami, ki so nas prepletle z vprašanji o medsebojnem zaupanju in razumevanju ter o skupnem cilju.

Današnja družba z vsemi negotovostmi in vojnami je res poseben izziv, vendar se ne smemo predati malodušju ali obupu, prav tako se ne smemo prepustiti sovražstvu, neresnicam in teorijam zarote, kot smo jim bili priča v anonimnih letakih, poslanih po občini.

Zdrav razum pravi, da če je imela voda v vodarni vonj po kemični snovi in če temu pritrdijo poklicni gasilci, civilna zaščita, režijski obrat, policija, NLOZH, podjetje Alpacem, župan in, ne nazadnje to potrdijo tudi uradni rezultati analiz vode, potem je bila voda v vodarni onesnažena. Če policija, tožilstvo, podjetje Kolektor Sisteh, podjetje Alpacem in občina pridejo do istega zaključka, da je bilo onesnaženje nesreča, potem lahko v miru rečemo, da je to bila nesreča. V občini res ne potrebujemo teorij zarot, hujskanja, brezciljnega rušenja, negativizma in strahu, potrebujemo pa pogum, da začnemo in tudi rešimo težke težave, ki so z nami že desetletja. Potrebujemo ideje za nove rešitve, potrebujemo dobro voljo, da se lotimo dela, in ne nazadnje potrebujemo lepo besedo za prijatelja, soseda, sokrajana. Kot skupnost se moramo premakniti naprej in ne ostajati v preteklosti. S pogledom v prihodnost lahko rečem, da bo naslednje leto eno ključnih za našo občino, in vsem nam želim, da bi bili lahko čim enotnejši in da bi s skupnimi močmi dosegli zdravo okolje in dolgoročen razvoj občine.

Spoštovane občanke in občani, želim vam blagoslovljene praznike, predvsem veliko zdravja, sreče in zadovoljstva v prihajajočem letu. Naj bo leto 2025 priložnost za novo poglavje, polno razumevanja, spoštovanja in skupnih uspehov.

Miha Stegel, župan Občine Kanal ob Soči

Priprava Celostne prometne strategije Občine Kanal v polnem teku

Andreja Nanut, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

V septembru smo aktivno začeli pripravo prve Celostne prometne strategije (OCPS) Občine Kanal ob Soči, v kateri bodo začrtani cilji in naslovljeni glavni izzivi na področju prometa za obdobje naslednjih sedmih let. Oblikovanje OCPS sofinancira Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo s sredstvi evropske kohezijske politike. S pomočjo tega dokumenta bomo v Občini Kanal ob Soči obravnavali zmanjšanje motornega prometa in emisij ter s tem zagotavljanje čistejšega, varnejšega in tudi prijaznejšega okolja za kakovostno življenje naših občanov in občanov.

Za izdelavo strategije je bilo kot najugodnejši ponudnik izbrano podjetje ARCO d. o. o. Nova Gorica. V tem času je bila oblikovana ožja in širša delovna skupina, potekali so terenski ogledi po območju celotne občine, vzpostavljeno je bilo sodelovanje s sosednjimi občinami, izvedeno anketiranje občanov ... Občinski svet Občine Kanal ob Soči se je na 12. redni seji seznanil z začetkom priprave, namenom in cilji OCPS za Občino Kanal ob Soči.

Konec oktobra je v sejni sobi občine potekala prva delavnica in javna razprava o ciljnih in viziji razvoja prometa v občini ter analizi obstoječega stanja v prometu,

Prva delavnica in javna razprava za oblikovanje OCPS, 21. 10. 2024

na katero ste bili povabljeni vsi občani Občine Kanal ob Soči ter širša delovna skupina in ste zelo tvorno pristopili k podajanju predlogov za doseg predvidenih korakov. Delavnico je odprl župan Miha Stegel z uvodnim nagovorom, v nadaljevanju pa je dogodek moderirala direktorica podjetja izr. prof. mag. Polona Filipič Gorenšek. Udeleženci ste prispevali svoja mnenja o prednostih in slabostih stanja prometa v smislu hoje, kolesarjenja, javnega potniškega prometa ter drugega motornega in tranzitnega

prometa in parkirne politike. V drugem delu pa je bilo orisano zeleno stanje z oblikovanjem vizije in ciljev za namen predvidenega zelenega stanja prometa v Občini Kanal ob Soči v prihodnje.

Najlepša hvala vsem za izkazani interes za sodelovanje pri tem pomembnem projektu ter vključitev v proces priprave strateškega dokumenta. Z veseljem že pričakujemo naslednje skupno srečanje, ki bo usmerjeno v oblikovanje konkretnih ukrepov.

Prijava projekta Umiritev prometa pri OŠ Deskle na javni razpis MOPE

Andreja Nanut, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE) je objavilo javni razpis za sofinanciranje projektov umirjanja prometa na državnih cestah skozi naselja na predlog občin, na katerega se je Občina

Kanal ob Soči septembra tudi prijavila. Projekt Varneje v šolo, in sicer struktur-

no in barvno oblikovanje prometnih površin pri OŠ Deskle, bo izboljšal varnost

Primer umiritvenih ukrepov oz. poslikanega cestišča v Občini Krško

in udobje najranljivejših udeležencev v prometu na tem odseku državne ceste. V primeru odobritve projekta se bodo dejavnosti izvedle v naslednjem letu ter bodo sofinancirane iz Sklada za podnebne spremembe v višini 33.362,96 EUR, medtem ko je celotna vrednost projekta ocenjena na 60.100,17 EUR.

V pričakovanju prvega javnega poziva LAS Dolina Soče

Andreja Nanut, Občina Kanal ob Soči

V začetku leta je bila potrjena lokalna akcijska skupina LAS Dolina Soče ter zanjo pripravljena strategija lokalnega razvoja (SLR). S tem je LAS Dolina Soče, ki zajema območje občin Bovec, Kanal ob Soči, Kobarid in Tolmin, pridobila 2.010.000 EUR nepovratnih sredstev za izvedbo projektov, ki se bodo izvajali do leta 2027. V kratkem pričakujemo objavo prvih javnih pozivov iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (ESRR) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ERDF), ki bosta zagotavljala sofinanciranje projektov z dodano vrednostjo na tem območju. Potencialni

prijavitelji bomo lahko na poziv kandidirali s svojimi projekti, ki si bodo prizadevali za cilje na navedenih tematskih področjih iz potrjene SLR:

- oživljanje podeželja,
- podjetništvo na podeželju,
- pametno podeželje,
- dejavniki trajnostne rabe naravnih virov ter sonaravno in ekološko kmetijstvo, na osnovah katerih so oblikovani posamezni ukrepi.

Če še niste člani LAS Dolina Soče in bi želeli k javno-zasebnemu partnerstvu pristopiti, je javni poziv za članstvo odprt celotno programsko obdobje 2021-2027. Za več informacij oz. za pristopno izjavo se obrnite na Posoški razvojni center (Greta Lizabeta Črnilogar), telefon: 05 384 15 07, e-pošta: las@prc.si.

Projekt Mladi za ribištvo ob reki Soči

Ingrid Kodolja, Občina Kanal ob Soči

V juniju 2024 smo na Občini Kanal ob Soči oddali prijavo projekta »Mladi za ribištvo ob reki Soči« na prvi javni poziv Lokalne akcijske skupine za ribištvo (LASR) Alpske reke. Javni poziv LASR

Alpske reke naslavlja več tematskih področij ukrepanja: razvoj in trženje v akvakulturi in ribištvu, podnebne spremembe in biotska raznovrstnost, skupnost, ranljive skupine in delovna mesta ter razvoj ribiškega turizma in akvakulture. V Občini Kanal ob Soči bomo z dejavnostmi, ki bodo potekale v sklopu projekta med letoma 2025 in 2027, prispe-

vali k vzdrževanju in varovanju naravnih virov in biotske raznovrstnosti. Z izobraževanji, delavnicami, predstavitvenimi in promocijskimi dejavnostmi se bodo obveščali in ozaveščali mladi in lokalno prebivalstvo o koristih akvakulture in proizvodov iz akvakulture. V projekt bo vključena in med seboj aktivno povezana širša družbena struktura prebivalcev

s poudarkom na ranljivih skupinah. Na obeh osnovnih šolah bodo v okviru naravoslovni dni, kulinarčnih delavnic in izbirnih predmetov izvedena izobraževanja in ozaveščanje mladih o pomenu sektorja akvakulture in ribištva. Na predstavitvenih dnevih, na katerih bodo sodelovali Zavod za ribištvo Slovenije, OŠ Deskle in ZTKMŠ Kanal, se bo obveščalo tudi lokalno prebivalstvo o pomenu tega sektorja, o trajnostnem prehranskem sistemu in prednostih uživanja lokalne ribe in drugih proizvodov iz akvakulture. Širši krog prebivalcev

bo vključen tudi v dejavnosti »Dan za okolje«, ko se bodo v Kanalu in Desklah izvajale čistilne akcije na brežinah reke Soče, in »Dan kulinarike«, ko bo potekalo druženje učencev OŠ Deskle s člani Društva upokoјencev Deskle - Anhovo. Celotna vrednost projekta je 67.962,41 EUR z DDV. Zaprošena vrednost sofinanciranja Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo (ES-PRA) je 50.116,86 EUR. V mesecu

septembru smo prejeli od Upravnega odbora LASR Alpske reke sklep o izbiri projekta in odobritev zaprošenega sofinanciranja in tako čakamo samo še na dokončno potrditev projekta od Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, da začnemo izvajanje predvidenih dejavnosti.

Gradnja športnega igrišča na Kanalskem Vrhu v zaključni fazi

Andreja Nanut, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

Investicija v ureditev športnega igrišča na Kanalskem Vrhu je v zaključni fazi. Poleg odobrenega sofinanciranja investicije Fundacije za šport v višini 30.182,00 EUR za gradnjo športnih objektov in površin za šport v naravi smo bili uspešni tudi pri prijavi preostalega dela investicije na razpis Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport za sofinanciranje investicij v športno infrastrukturo v letu 2024. Iz tega naslova smo prejeli odločbo o odobrenem sofinanciranju v višini 42.333,33 EUR. Celotna vrednost inve-

sticije je 76.110,13 EUR. Novozgrajeno športno igrišče se bo poleg malega nogometa in ulične košarke uporabljalo tudi za druge športe, predvsem pa bo to varna športna površina, saj je ograjeno z žičnato ograjo. Športna igrišča so zaželen rekreacijski dodatek vsake lokalne skupnosti, predvsem če so v bližini stanovanjskih hiš. Veseli nas, da nam je uspelo, tudi s pomočjo odobrenega sofinanciranja, zgraditi novo športno igrišče na Kanalskem Vrhu, saj ga kraјani nedvomno potrebujejo.

Začetek urejanja igrišča v Ročinju

Andreja Nanut, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

V kraju Ročinj je obstoječe športno igrišče, ki pa ni primerno urejeno. Je brez varovalne mreže, zaris igralnih površin je samo na polovici, na igrišču oz. v bližini ni nobenega otroškega igrala. Z namenom zagotovitve primernih športnih oz. rekreacijskih površin se je začelo njegovo urejanje. Do konca letošnjega leta je predvidena ureditev otroškega igrišča, razen zatratitve, ki bo izvedena ob za to primernem času. V bližini obstoječega športnega igrišča se bo poleg ureditve nasipa pripravil teren za postavitev otro-

ških igral oziroma naprav. Poleg dvojne gugalnice in večnamenskega stolpa s plezalom bo nameščenih tudi nekaj

fitnes naprav, ki bodo ponudile novo možnost za preživljanje prostega časa. Ocenjena vrednost ureditve otroškega

igrišča znaša 36.000 EUR. V naslednjem letu pa želimo nadaljevati urejanje športnega igrišča.

Izvajanje nujnih ukrepov za odpravo posledic močnih neurij s plazovi in poplavami od 27. oktobra do 6. novembra 2023

Andreja Nanut, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

Občina Kanal ob Soči je v močnih neurjih s plazovi in poplavami pred letom dni utrpela škodo na občinski infrastrukturi s predhodno ocenjeno vrednostjo v višini 689.765,86 EUR. Vlada Republike Slovenije je sprejela Predhodni program odprave posledic neposredne škode na stvareh zaradi te naravne nesreče, ki nas

je prizadela, ter Občini Kanal ob Soči zagotovila sredstva za predplačilo sredstev državnega proračuna v višini 275.906,00 EUR. V tem času so bila izvedena sanacijsko vzdrževalna dela na odsekih Doblar–Osredok–Pušno, Ajba–Preval, Bodrež–Avče, odcep Sv. Peter, Drašček–Kanalski Vrh, Plave–Zamedveje–Vrtače,

Spodnji Log, Doblar, odcep Rog, Kanal–Krstenica–Anhovo ... Prejeli pa smo tudi že potrjeno prvo poročilo o porabljenih sredstvih v višini 115.281,40 EUR. Glede prijavljene škode na zasebni lastnini pa žal še vedno čakamo na informacije o dodelitvi pomoči.

Doblar

Ajba

Bodrež

Rekonstrukcija zidu pri dostopni poti k OŠ Deskle

Andreja Nanut, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

Do začetka šolskega leta nam je uspelo sanirati zid pri dostopni poti k OŠ Deskle. Poleg varno urejenega dostopa do osnovne šole je investicija vključevala tudi postavitev panelne ograje. Celotna vrednost investicije je znašala 52.822,29 EUR.

Sprehod za spomin ob svetovnem mesecu Alzheimerjeve bolezni

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

»Alzheimerjeva bolezen je najpogostejši vzrok demence in predstavlja okrog dve tretjini vseh primerov demence. Prizadene človekove možgane, zaradi česar se pojavljajo motnje spomina, spremembe v razpoloženju in vedenju, težave z mišljenjem ali govorom ter negativni vplivi na vsakodnevne aktivnosti posameznika.« Bolezen se večinoma pojavlja pri starejših ljudeh.

Da bi lažje prepoznali in bolje razumeli obolele osebe, sta pomembna zavedanje o tej bolezni ter poznavanje delovanja te obolele osebe.

V ta namen je 26. septembra 2024 v organizaciji Spominčice Zgornjega Posočja in s sodelovanjem Občine Kanal ob Soči in OŠ in vrtca Kanal potekal Sprehod za spomin. Sprehod smo obeležili v večnamenskem prostoru OŠ Kanal. Vse prisotne je nagovorila podžupanja Barbara Fajdiga Perše. Predstavnica društva

Spominčica Nada Kenda je podala pomembne informacije o bolezni. Otroci prve triade OŠ in otroci vrtca Kanal so zaplesali in zapeli. Zaplesala je tudi plesna skupina Tinca. Udeleženci so prejeli revijo in zgibanke.

Občina Kanal ob Soči podpira ozaveščanje o tej bolezni. Prek razpisa sofinancira društvo Spominčica Zg. Posočja ter tudi Društvo GO - Spominčica iz Nove Gorice.

Hvala vsem sodelujočim.

Po občini je zapeljal nov bibliobus

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

S septembrom so goriške občine, med njimi tudi Občina Kanal ob Soči, oboga-

tene za nov, sodoben bibliobus Goriške knjižnice. Na 80 metrih knjižnih polic je

na voljo kar 6000 enot gradiva. Omogočal bo preprostejšo izposajo in vrnitev gradiva. Dostopnejši bo tudi gibalno oviranim osebam, saj ima vgrajeno dvigalo.

Nakup so omogočili Ministrstvo za kulturo RS in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu ter vse goriške občine, med njimi tudi Občina Kanal ob Soči.

Dostopnost knjige v vseh kottičkih občine bogati kulturo življenja vsakega posameznika, širi obzorje ter ohranja lepo pisano slovensko besedo.

Kdaj pride bibliobus v vaše kraje, lahko preverite na naslednji povezavi: https://www.gkfb.si/images/bibliobus/PK_2024_sep-dec.pdf.

Prostovoljci – prostofer šoferji

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči, foto: občinska uprava

Občina Kanal ob Soči se zahvaljuje Prostofer šoferjem za njihovo požrtvovalno in plemenito delo ter prispevek k izboljšanju kakovosti življenja marsikateremu občanu. Iskrena hvala prav vsakemu izmed njih.

Trenutno je aktivnih deset šoferjev. V letošnjem letu se je priključilo pet novih. Skupaj so do konca septembra v tem letu opravili okoli 70 prevozov. Od tega je bilo 56 prevozov v bolnišnico, 32 k zdravniku v zdravstveni dom, drugi prevozi pa so bili na različne lokacije (lekarna, dom upokojencev ...). Več prevozov je bilo opravljenih tudi v bolj oddaljene kraje, kar 13 v Ljubljano, štiri v Koper, dva na Golnik, pa v Sežano, Valdoltro itd.

Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nizke mesečne dohodka, pa tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Prostofer jim omogoča lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe, brezplačne prevoze do javnih ustanov, trgovinskih središč ipd.

Če potrebujete prevoz, ste starejši in nimate nikogar, pokličite na brezplačno telefonsko številko:

080 10 10, vsak delovnik med 8.00 in 18.00.

K SODELOVANJU vabimo tudi druge občane in občanke, ki bi želeli postati Prostofer šoferji/šoferke.

Prostovoljni šofer je lahko vsak, ki ima veljavno vozniško dovoljenje in je v svo-

jem prostem času pripravljen pomagati tistim, ki prevoze potrebujejo.

Vozniki, ki želijo postati prostoferji, naj za vse informacije pokličejo na: **Občina Kanal ob Soči: Klara Golja, tel. št.: 05 398 12 18, ali pišejo na elektronski naslov: klara.golja@obcina-kanal.si.**

Hvala vsem Prostofer šoferjem.

Defibrilatorji v občini Kanal ob Soči

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči

Po posameznih krajih Občine Kanal ob Soči je nameščenih že več kot 20 defibrilatorjev. Kar je zelo pohvalno, saj uporaba defibrilatorja lahko reši življenje. Defibrilatorji so bili kupljeni iz različnih virov. Nekatere je kupila ali pridobila občina, druge krajevne skupnosti, nekatere društva, šola, nekatere občani sami.

Defibrilator je prenosna elektronska naprava, ki je sposobna zaznati zastoj srca pri človeku. S pomočjo električnega sunka lahko srce ponovno požene in s tem reši življenje.

Defibrilatorje je treba redno pregledovati in voditi evidenco o poteku roka baterij in elektrod in spremljati morebitne napake. Po vsaki uporabi defibrilatorja je treba zamenjati elektrode. Prav tako je treba izvajati redne servise. Nakup baterij in elektrod za vse defibrilatorje, razen na ZD, opravi in financira Občina Kanal ob Soči. V proračunu za leto 2024 je temu namenila okoli 6000 EUR.

Da pa defibrilatorji brezhibno delujejo, za spremljanje rokov poteka veljavnosti za menjavo baterij in elektrod

skrbi Romina Škodnik Melink. Občina Kanal ob Soči se zahvaljuje Romini Škodnik Melink za konstruktivno sodelovanje in prostovoljno pregledovanje vseh defibrilatorjev v občini.

Lokacije defibrilatorjev si lahko ogledate na naslednji povezavi: <https://www.obcina-kanal.si/sl/za-obcane/lokacije-defibrilatorjev/>.

Skupina za samopomoč za neformalne oskrbovalce

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči

Deveto leto že se sestaja Skupina za samopomoč za neformalne oskrbovalce. Namen in cilj skupine je iskati možnosti in rešitve, kako pomagati in izboljšati življenjske pogoje bolnih in onemoglih ljudi ter kako pomagati osebam, ki oskrbujejo. Oskrbovanje je zahtevna naloga. Ljudje, ki oskrbujejo druge ali pomagajo drugim, včasih tudi sami potrebujejo nasvet in izmenjavo pomembnih izkušenj.

Prav iskrena hvala vsem članicam, ki v skupini delujete in sodelujete. Marsikateremu občanu je bilo lažje tudi prav zaradi vas.

Zakon o dolgotrajni oskrbi

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči

Občina uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da spremlja izvajanje DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine in ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa.

V ta namen se je Občina Kanal ob Soči

udeležila skupnega posveta vseh goriških občin, Center za socialno delo Severna Primorska in Doma upokojencev Nova Gorica.

V letu 2023 je bil sprejet Zakon o dolgotrajni oskrbi. S 1. januarjem 2024 pa je že možno uveljavljati storitev oskrbovalca družinskega člana. Druge storitve se

bodo uveljavljale postopoma. Informacije o dolgotrajni oskrbi lahko poiščete na naslednji povezavi: <https://www.gov.si/.../dolgotrajna.../pravice-in-storitve/>, lahko pa se obrnete na Center za socialno delo Severna Primorska. Nekaj informacij o dolgotrajni oskrbi je podanih v nadaljevanju.

Dolgotrajna oskrba

Tanja Žorž, strokovna delavka CSD

V avgustu 2023 je stopil v veljavo Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1), ki dolgotrajno oskrbo opredeljuje kot dejavnosti, ukrepe in storitve, namenjene osebam, ki so zaradi posledic bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju ali trajno odvisne od pomoči drugih oseb pri opravljanju osnovnih opravil (prehranjevanje, pitje, osebna higiena, oblačenje, slačenje ...) in podpornih dnevni opravil (gospodinjstva opravila, nakup živil in drugih potrebščin, priprava in postrežba obrokov ...).

Zakon prednostno krepi oskrbo na domu in tako omogoča posameznikom, da ostanejo čim dlje v domačem okolju. Posameznika postavlja v središče odlo-

čanja, saj načrt priporočenih storitev temelji na razgovoru med posameznikom in svetovalcem, ko posameznik izrazi svoje potrebe in želje z upoštevanjem svojih omejenih psihofizičnih sposobnosti.

Zaradi staranja prebivalstva bo dolgotrajno oskrbo potrebovalo vse več ljudi. V Sloveniji je značilno, da se večina organizirane dolgotrajne oskrbe izvaja v instituciji – v domovih za starejše občane. Veljavni zakon o dolgotrajni oskrbi pravice približuje posamezniku na njegovem domu, v njegovem domačem okolju, zato tudi uveljavlja pravico do oskrbovalca družinskega člana.

V Sloveniji je danes zelo prisotna neformalna oskrba na domu svojcev oziroma družinskih članov, ko doma skrbijo za

ostarelega družinskega člana.

Pravice iz zakona se uveljavljajo postopno, najprej se uveljavlja pravica do oskrbovalca družinskega člana.

Opis pravice – oskrbovalec družinskega člana

Oskrbovalec družinskega člana je družinski član, ki nudi oskrbo upravičencu do dolgotrajne oskrbe, ki je bil po oceni upravičenosti do dolgotrajne oskrbe uvrščen v 4. ali 5. kategorijo in zato prejema delno plačilo za izgubljeni dohodek in je vključen v obvezna socialna zavarovanja.

Pravica do oskrbovalca družinskega člana se izvaja od 1. januarja 2024 dalje.

Vlagatelji, ki želijo koristiti pravico do

oskrbovalca družinskega člana, vložijo vlogo na Center za socialno delo Severna Primorska.

Vlogi upravičenca in kandidata za oskrbovalca družinskega člana se vložita hkrati – ena vloga.

Izdaja odločb na podlagi vloge za oskrbovalca družinskega člana od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2024

Osebe, ki uveljavljajo pravico do oskrbovalca družinskega člana v obdobju od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2024, vložijo vlogo na pristojni CSD. Če CSD ugotovi, da vlagatelj izpolnjuje pogoje, po uradni dolžnosti pridobi mnenje invalidske komisije o upravičenosti vlagatelja do oskrbovalca družinskega člana.

Invalidska komisija ugotovi, ali gre za osebo s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno ovirano osebo, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb, ki jo lahko nudi oskrbovalec družinskega člana.

Na podlagi pozitivnega mnenja invalidske komisije CSD odloči o uvrstitvi osebe v 4. kategorijo DO.

Če je vlagatelj invalidna oseba, ki je dopolnila 18 let in je pred tem imela družinskega pomočnika starša, ki ji je nudil nego in varstvo po predpisih o starševskem varstvu, lahko CSD odloči, da se invalidna oseba, ki ji je ta pravica priznana, na podlagi pravnomočne odločbe uvrsti v 4. kategorijo DO, brez mnenja

invalidske komisije.

Upravičenec sklene začasni osebni načrt s CSD, ki je izdal odločbo o pravici do oskrbovalca družinskega člana, in sicer zgolj v delu, ki se nanaša na obisk strokovnega delavca.

Obvezne priloge k vlogi:

- izvid zdravnika specialista s področja nevrologije ali fizioterapije, da zavarovana oseba ne more uporabljati obeh rok in nog;
- izvid kliničnega psihologa ali zdravnika specialista s področja psihiatrije ali nevrologije, iz katerega izhaja, da je bil na preizkusu spoznavnih sposobnosti ugotovljen hud kognitivni upad;

PRAVICE IZ ZAKONA O DOLGOTRAJNI OSKRBI

Oskrbovalec družinskega člana je zgolj ena izmed pravic, ki jih prinaša nov **Zakon o dolgotrajni oskrbi** (ZDOsk-1). Pravice se bodo uveljavljale postopoma, zakon pa bo polno začel veljati v začetku leta 2026.

Jedro sistema bosta predstavljali pravica do **dolgotrajne oskrbe na domu** (tj. pomoč pri preoblačenju, hranjenju, spremstvu pri zdravniku, jemanju zdravil ...) in pravica do **dolgotrajne oskrbe v instituciji** (tj. oskrba v domu za starejše).

Ob tem bo zakon nudil tudi možnost denarnega prejema in dodatni pravici: pravica do **storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti** (svetovanje o prilagoditvah bivalnega okolja, psihosocialno podporo, preprečevanje poslabšanja stanja upravičenca in podporo osebam z demenco) in pravico do **e-oskrbe**.

E-oskrba vključuje zapestnico ali obesek, ki omogoča klic na pomoč, lahko pa tudi zazna padec in določi lokacijo uporabnika. Ob nezaželenem dogodku ali neobičajnem ravnanju naprava obvesti 24-urni asistenčni center ali mobilni telefon izbrane kontaktne osebe.

Storitve oskrbe so krite iz zavarovanja za dolgotrajno oskrbo in proračuna RS.

PRAVICE DOLGOTRAJNE OSKRBE SE UVAJAJO POSTOPOMA:

januar 2024

- pravica do oskrbovalca družinskega člana

julij 2025

- dolgotrajna oskrba na domu
- e-oskrba
- storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti

december 2025

- dolgotrajna oskrba v instituciji
- dnevna dolgotrajna oskrba
- denarni prejemek

z letom 2026

vzpostavljen sistem dolgotrajne oskrbe

DOLGOTRAJNA OSKRBA PRAVICA DO OSKRBOVALCA DRUŽINSKEGA ČLANA

OSKRBOVALEC DRUŽINSKEGA ČLANA ...

...je družinski član, ki živi na istem naslovu in nudi **24-urno oskrbo svojcu** s težko ali najtežjo omejitvijo samostojnosti ter v ta namen zapusti trg dela.

O tem, ali gre pri svojcu za tako hudo omejitev samostojnosti, presoja invalidska komisija ZPIZ (oziroma ob polni vzpostavitvi sistema svetovalec na CSD).

KDO JE LAHKO OSKRBOVALEC DRUŽINSKEGA ČLANA?

- Oseba, za katero je invalidska komisija ZPIZ ocenila, da je **psihofizično sposobna** za opravljanje tega dela,
- je **družinski član*** upravičenca,
- ima prijaven stalno ali začasno **prebivališče na istem naslovu** kot upravičenec in tam dejansko prebiva,
- ni **pravnomočno obsojen** in
- opravi **osnovno usposabljanje**.

* Zakonec ali zunajzakonski partner, hči in sin, hči in sin zakonca ali zunajzakonskega partnerja, starši (oče in mati), zakonec ali zunajzakonski partner očeta ali matere, brat in sestra, vnuk in vnučinja, sorodnik v svaštvu do vštetelega drugega kolena v ravni vrsti ali stranski vrsti.

PRAVICE OSKRBOVALCA DRUŽINSKEGA ČLANA:

- **Delno plačilo** za izgubljeni dohodek (1,2-kratnik oz. 1,8-kratnik minimalne plače, če skrbi za dva upravičenca hkrati),
- vključitve v **obvezna socialna zavarovanja**,
- **načrtovane odsotnosti** do 21 dni na leto, (od 1. decembra 2025 naprej),
- usposabljanja in strokovno **svetovanje**,
- **pomoč in podpora** s strani koordinatorja dolgotrajne oskrbe.

POSTOPEK ZA UVELJAVLJANJE PRAVICE

Vlogo za uveljavljanje pravice do oskrbovalca družinskega člana lahko oddate na centrih za socialno delo.

Več o pravicah in storitvah dolgotrajne oskrbe na: GOV.SI/dolgotrajna-oskrba

Za podrobnejše informacije se obrnite na centre za socialno delo:

Celje 03 777 98 11	Osrednja Slovenija – Zahod 01 330 24 25
Dolenjska in Bela krajina 07 393 26 78	Pomurje 031 429 426
Gorenjska 04 620 48 01	Posavje 07 292 70 40
Južna Primorska 05 663 45 26	Primorsko – Notranjska 05 700 12 31
Koroška 02 885 01 01	Savinjsko – Šaleška 03 713 12 57
Ljubljana 01 620 11 97	Severna Primorska 05 330 29 01
Maribor 02 250 65 34	Spodnje Podravje 02 787 56 00
Osrednja Slovenija – Vzhod 01 777 02 86	Zasavje 03 777 33 19

DOLGOTRAJNA
OSKRBA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA
SOLIDARNO PRIHODNOST

Kontaktni center za
dolgotrajno oskrbo:
080 98 10

- pooblastilo za zastopanje;
- kopija pravnomočne odločbe o postavitvi zavarovane osebe pod skrbništvo, iz katere je razviden obseg skrbniških obveznosti in pravic;
- potrdilo o nekaznovanosti kandidata za oskrbovalca družinskega člana.

Primerljive pravice, ki se izključujejo s pravico do oskrbovalca družinskega člana:

- dodatek za pomoč in postrežbo na podlagi veljavnih predpisov;
- institucionalno varstvo v domovih za starejše, posebnih socialnovarstvenih zavodih za odrasle in kombiniranih socialnovarstvenih zavodih, varstveno delovnih centrih in socialnovarstvenih zavodih za usposabljanje v delu institucionalne oskrbe odraslih na podlagi zakona, ki ureja socialno varstvo;
- pravica do osebne asistencije na podlagi zakona, ki ureja osebno asistenco.

Center za socialno delo Severna Primorska preveri izpolnjevanje pogojev zavarovanja in stalnega oziroma začasnega bivanja, sorodstveno razmerje ter pridobil mnenje invalidske komisije o upravičenosti do oskrbovalca družinskega člana in o ustreznosti kandidata za oskrbovalca družinskega člana.

Oskrbovalec družinskega člana je lahko polnoletna oseba, ki izpolnjuje naslednje lastnosti oziroma pogoje:

- je psihofizično sposobna opravljati naloge oskrbovalca družinskega člana;
- je družinski član upravičenca in ima prijavljeno stalno ali začasno prebiva-

- lišče na istem naslovu kot upravičenec in tam tudi dejansko prebiva;
- iz kazenske evidence izhaja, da ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo, kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost ali kaznivega dejanja zoper premoženje;
- ima opravljeno osnovno usposabljanje iz prvega odstavka 30. člena tega zakona oziroma ga opravi najpozneje v treh mesecih od izvršljivosti odločbe o izbiri oskrbovalca družinskega člana.

Kandidat za oskrbovalca družinskega člana mora, preden začne opravljati naloge, zapustiti trg dela. Če ima uporabnik dva oskrbovalca družinskega člana, pa mora kandidat za oskrbovalca družinskega člana nastopiti delovno razmerje s polovičnim delovnim časom. Oskrbovalec družinskega člana lahko sočasno zagotavlja dolgotrajno oskrbo največ dvema upravičencema, s katerima prebiva na istem naslovu.

Oskrbovalec družinskega člana zagotavlja dolgotrajno oskrbo upravičencu skladno z osebnim načrtom, v zvezi z opravljanjem teh nalog pa mesečno poroča koordinatorju dolgotrajne oskrbe. Poročilo vsebuje najmanj seznam opravljenih storitev dolgotrajne oskrbe in zaznane posebnosti v povezavi z opravljanjem dolgotrajne oskrbe in način ukrepanja.

- Oskrbovalec družinskega člana ima pravico do:
- delnega plačila za izgubljeni dohodek (1,2-kratnik, če skrbi za enega upravi-

- čenca, oz. 1,8-kratnik minimalne plače, če skrbi za dva upravičenca);
- vključitve v obvezna socialna zavarovanja;
- načrtovane odsotnosti (21 dni na leto od 1. decembra 2025);
- usposabljanja in
- strokovnega svetovanja.

Uporabnik, ki ima oskrbovalca družinskega člana, pa je lahko vključen tudi v socialnovarstveno storitev pomoč družini na domu, koristi pa lahko tudi plačljivo storitev socialnega servisa.

Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko dolgotrajne oskrbe, bo od 1. julija 2025 upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti in do storitev e oskrbe.

Časovnica uveljavljanja pravic po Zakonu o dolgotrajni oskrbi:

- 1. januar 1024 – oskrbovalec družinskega člana;
 - 1. julij 2025 – dolgotrajna oskrba na domu in dodatni pravici: e-oskrba in storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti;
 - 1. december 2025 – dolgotrajna oskrba v instituciji, dnevna dolgotrajna oskrba in denarni prejemek.
- Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti bodo od tega dne naprej na voljo tistim, ki bodo izbrali dolgotrajno oskrbo v instituciji, dnevno dolgotrajno oskrbo ali denarni prejemek. Tisti, ki bodo izbrali denarni prejemek ali dnevno dolgotrajno oskrbo, pa bodo od tega datuma lahko koristili tudi e-oskrbo.

Elektronsko poslovanje z občinsko upravo

Občinska uprava

Urejanje opravkov in poslovanje z občinsko upravo Občine Kanal ob Soči je od zdaj še lažje, saj lahko številne postopke izpeljemo povsem elektronsko, brez tiskanja vlog ali osebne obiska občinske stavbe. Zahtevek lahko občani pošljemo po elektronski pošti, vložimo v varen elektronski predal: gp@obcina-kanal.si ali izpolnimo obrazec na spletnem portalu eUprava, pod sklopom Storitve občin. Zадnje je še

posebej priročno, saj sistem samodejno izpolni osebne podatke in preveri ustreznost vnesenih drugih zahtevanih informacij, podprto pa je tudi plačilo morebitne upravne takse. Digitalno podpisano odločbo oziroma odgovor po zaključku postopka prejmemo v varen elektronski predal na eUpravi oziroma storitvi VEP ali po elektronski pošti. Povabljeni, da za poslovanje z občinsko upravo uporabljate sodobne komunikacijske poti!

Ekološki otoki po novem opremljeni z metlo in smetišnico

Nova Gorica, 4. oktober 2024

Komunala Nova Gorica d. d. je na sto ekoloških otokih v občinah Brda, Kanal ob Soči, Mestna občina Nova Gorica, Miren - Kostanjevica in Renče - Vogrsko postavila metle in smetišnice. Že dlje časa namreč opažajo, da so ekološki otoki pogosto neurejeni, ob zabojnikih se kopičijo odpadki, zaradi tega prihaja do neprijetnih vonjav ter širjenja škodljivcev. V želji, da se to prepreči, so uporabnikom po novem na voljo metle in smetišnice. Ob tem občane prijazno prosijo, da orodje po uporabi vrnejo na svoje mesto, da ga bodo lahko uporabljali za njimi tudi drugi.

Skrb za čistočo na ekoloških otokih mora postati iskrena družbena odgovornost vseh, ne le zaposlenih v javni gospodarski družbi Komunala Nova Gorica d. d.

Gre za skupen prispevek k bolj čistemu, urejenemu in zdravemu okolju. Zato v Komunalni Nova Gorica občane pozivajo, da se pridružijo Eko ježku in tako naredijo nekaj dobrega za okolje in svoj žep.

Ob tem poudarjajo, da so ekološki otoki namenjeni učinkovitemu ločevanju odpadkov, kar prispeva k bolj trajnostnemu ravnanju in zmanjšanju količine odpadkov, ki končajo na odlagališčih. Na podlagi sortirne analize še ugotavljajo, da je med mešanimi komunalnimi odpadki žal še vedno odloženih skoraj polovica embalažnih in bioloških odpadkov. Z doslednim, ne le snažnim ločevanjem, lahko torej znižamo stroške ravnanja z odpadki tudi do 15 odstotkov in tako privarčujemo.

Ekološki otoki so ogledalo kraja, zato je

skupna dolžnost, da vzdržujemo na njih red in čistočo. Urejeni in čisti ekološki otoki bodo prispevali tudi k uspešni izvedbi Evropske prestolnice kulture 2025. S tem ko odpadke odvržemo v prave zabojnike in skrbimo, da so ekološki otoki čisti, ustvarjamo lepše in bolj zdravo okolje za vse, še zlasti za naslednje generacije, so prepričani v Komunalni Nova Gorica.

KOMUNALA

Skrbimo za čisto okolje

PRIDRUŽITE SE EKO JEŽKU IN NAREDITE NEKAJ DOBREGA ZA OKOLJE IN VAŠ ŽEP!

Pri pravilnem ločevanju odpadkov
vam lahko pomaga

Eko Ježek

ABCednik
odpadkov

EKOLOŠKI OTOKI po novem opremljeni z METLO IN SMETIŠNICO

Ekološki otoki so namenjeni učinkovitemu ločevanju odpadkov, kar prispeva k bolj trajnostnemu ravnanju in zmanjšanju količine odpadkov, ki končajo na odlagališčih. Da pa bi ekološki otoki lahko služili svojemu namenu, je izjemno pomembno, da na njih vzdržujemo red in čistočo.

Naj bodo čisti ekološki otoki
ogledalo našega kraja!

Čisti ekološki otoki
so najboljša spodbuda
za vestno ločevanje
odpadkov!

Urejeni in čisti ekološki otoki
so naš skupen prispevek k uspešni izvedbi
Evropske prestolnice kulture 2025!

Ker ne odlagamo
odpadkov poleg zabojnikov,
preprečujemo neprijetne vonjave
in širjenje škodljivcev!

Kako lahko SKUPAJ prispevamo?

Komunala Nova Gorica d. d. bo na sto ekoloških otokih v občinah postavila metle in smetišnice, ki bodo na voljo vsem uporabnikom. Z vašo pomočjo bomo tako lažje vzdrževali red in čistočo.

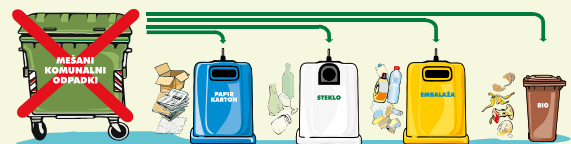
BODITE POZORNI ...

- Da med odlaganjem odpadkov počistite za sabo tudi tiste, ki so zgrešili zabojnik in so se znašli na tleh.
- Z uporabo metlic in smetišnic bo to odslej lažje, okolje pa vam bo hvaležno.

Skupaj lahko naredimo opazno razliko. Vsak majhen korak šteje – ko vsak od nas poskrbi, da odpadki končajo v pravih zabojnikih in da so ekološki otoki čisti, ustvarjamo lepše in bolj zdravo okolje za vse. Čisto okolje je naše darilo naslednjim generacijam.

| LOČUJMO | VARUJMO | PRIVARČUJMO |

PRIDRUŽITE SE EKO JEŽKU IN NAREDITE NEKAJ DOBREGA ZA OKOLJE IN VAŠ ŽEP!

Spoštovani,

prepričani smo, da lahko le s sodelovanjem in iskrenim partnerstvom pripomoremo k splošni blaginji in bolj čistemu ter zdravemu okolju. Naj bo to pismo takšna iskrena zaveza med vami, spoštovani občanke in občani, ki ste naši zvesti uporabniki že več desetletij, ter nami, javno gospodarsko družbo Komunala Nova Gorica d.d.

Velikokrat nanese razprava, da so stroški izvajanja gospodarske javne službe ravnanja z odpadki »visoki«. Dejstvo je, da na ceno naših storitev vpliva več pomembnih dejavnikov, zlasti obdelava odpadkov in odvoz dela predelanih odpadkov na sežig v tujino. Prav zaradi navedenega lahko tudi v prihodnje pričakujemo naraščanje teh stroškov, posledično s tem pa tudi dvig cene na položnicah. A ni vse tako črno-gledlo, saj lahko sami vplivamo na višino položnic.

S tem enostavnim korakom imamo lahko koristi vsi, ne le okolje. **Dosledno ločujte in privarčujte**, ni prazno rektlo. Poskrbimo za čisto okolje, premislimo, kam kaj odvržemo ter si tako znižajmo cene na položnicah. Za to vam bomo dvojno hvaležni.

HVALA

ker skrbite za čistočo na ekoloških otokih ter tako prispevate k lepšemu skupnemu okolju,

ker ločujete odpadke in tako zmanjšujete strošek za njihov odvoz.

KOMUNALA
Nova Gorica
Vam bo pomagala

| LOČUJMO | VARUJMO | PRIVARČUJMO |

Odpihnimo dvome o vetrni energiji

Sara Kosirnik, Greenpeace Slovenija, foto: arhiv Greenpeace Slovenija

Vetrna energija je neizogiben del naše prihodnosti. Ob njenem razmahu v zadnjem desetletju pa ta način proizvodnje energije spremljajo tudi številni dvomi in polresnice. Je vetrna energija draga in nezanesljiva? Kako velik vpliv imajo vetrnice na smrtnost ptic in ali je zvok, ki ga vetrnice oddajajo, res škodljiv za ljudi? Spoznajmo nekaj dejstev o vetrni energiji.

Vetrna energija je nepogrešljiv del energetskega sistema. Po podatkih Inštituta Ember je vetrna energija v letu 2023 predstavljala 17,6 odstotka vse proizvedene električne energije v Evropski uniji in zagotavlja delovna mesta več kot 300.000¹ ljudem, tudi na nekaterih gospodarsko najbolj prikrajšanih območjih Evrope. Razmah vetrne energije spremljajo velika znižanja stroškov, zato postaja vse bolj konkurenčna in je skupaj z drugimi obnovljivimi viri energije trdno zasidrana kot eden najcenejših virov² proizvodnje elektrike.

Obnovljivi viri so najbolj domač vir energije

V vedno bolj nestanovitnem svetu nadzor nad našo energetske varnostjo ne bo nepomembno vprašanje. Vetrna energija zmanjšuje odvisnost od uvoženih virov energije, lahko postane hrbenica našega energetskega sistema in skupaj z drugimi obnovljivimi viri zagotavlja čisto, varno, cenovno dostopno in domačo energijo.

Električne napeljave in visoke stavbe krive za več smrti ptic kot pa vetrnice

Eden najpogostejših dvomov v zve-

zi z vetrno energijo je, da je huda grožnja pticam in netopirjem. Res je, da so vetrnice lahko grožnja pticam, če so nepremišljeno postavljene v njihove življenjske prostore ali na migracijske poti. Prav zato je pomembno, da je lokacija vetrnice skrbno izbrana, upoštevajoč vsa okoljska tveganja. S tehnologijami, ki pticam preprečujejo, da bi se približale lopaticam, ter turbinami, ki so opremljene s senzorji za ustavitve, ko je v njihovi bližini jata ptic, lahko poskrbimo, da so ptice čim manj ogrožene. Sicer pa so električne napeljave, visoke stavbe, avtomobili in mačke za ptice še vedno bolj smrtonosne kot vetrna energija.³

O škodljivosti hrupa ni dokazov

Tehnološki napredek prinaša tudi vse tišje vetrnice. Vetrne turbine pri delovanju oddajajo zvok s frekvencami, običajno nižjimi od 20Hz,⁴ kar je pod spodnjo mejo človeške slišnosti. Mehanski hrup turbinskih generatorjev je zdaj skoraj neslišen, edini hrup povzroča šviganje pri vrtenju turbin. Študije⁵ na Škotskem so pokazale, da na razdalji 350 metrov vetrnica ni nič hrupnejša kot prometna cesta, oddaljena pet kilometrov. Na razdalji 300 metrov je turbina tišja od večine domačih hladilnikov. Opravljenih je bilo veliko študij o vplivih hrupa vetrnih turbin na zdravje. Nihče ni našel dokazov,⁶ da hrup vetrnih turbin škoduje zdravju ljudi. Pri upoštevanju postavitve vetrnice je izjemno pomembno tudi, da so vetrnice oddaljene od naselij vsaj en kilometer, pri tem pa se morajo upoštevati vse naravne danosti, npr. v hribovitih svetih je ta razdalja lahko manjša, v

ravninskem pa tudi večja, saj zvok potuje dlje.

Veter in sonce sta brezplačna

Cena energije, proizvedene iz vetra, strmo pada in se bo po napovedih⁷ v prihodnjih letih le še nižala. Vetrna energija je poceni zaradi hitrega tehnološkega razvoja turbin, ki postajajo vse zmogljivejše in učinkovitejše, zelo nizki pa so stroški delovanja. Veter in sonce sta obnovljiva vira energije, ki ju ni treba uvažati, poleg tega se med seboj dopolnjujeta – sončne energije je največ na voljo podnevi, medtem ko je vetrna energija čez dan doslednejša, poleg tega pa piha tudi ponoči.

Kombinacija sonca in vetra za zanesljivo oskrbo z energijo

Če združimo oboje, lahko ves čas izkoristimo obnovljivo energijo sonca in vetra, kar zagotavlja zanesljivejšo in neprekinjeno oskrbo z električno energijo. Izkoriščanje več različnih obnovljivih virov energije omogoča raznoliko energetske mešanice, kar povečuje stabilnost in odpornost omrežja. Za razogljčenje našega energetskega sistema ne bo dovolj le vetrna ali le sončna energija, temveč kombinacija obeh, ki delujeta v tandemu.

Opombe:

- 1: <https://www.statista.com/statistics/1445357/wind-energy-sector-employment-european-union/#:~:text=In%202022%2C%20the%20European%20Union%20s,reach%20between%2076%2C000%20and%20940%2C000.>
- 2: <https://www.woodmac.com/news/opinion/renewable-energy-costs-europe/>
- 3: <https://www.statista.com/chart/15195/wind-turbines-are-not-killing-fields-for-birds/>
- 4: <https://acoustics.org/pressroom/httpdocs/159th/oneal.htm>
- 5: <https://www.wind-energy-the-facts.org/onshore-impacts.html>
- 6: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4063257/>
- 7: <https://www.woodmac.com/news/opinion/renewable-energy-costs-europe/>

Poskrbimo za naš kraj: urejenost je ogledalo skupnosti

Lucia Pascolat

Čisto in urejeno okolje je odraz skupnosti, ki skrbi za svoj prostor. Ko so ulice, parki in javne površine brez odpadkov, se vsi prebivalci počutimo prijetneje, kraj pa deluje bolj vabljivo in urejeno. Čistoča ni samo estetska vrednota – pomembno vpliva tudi na kakovost bivanja, saj čisto okolje prispeva k boljšemu počutju in zdravju. Neurejene javne površine, kjer se kopičijo odpadki, hitro

ustvarijo vtis zanemarjenosti, kar negativno vpliva tako na prebivalce kot na obiskovalce.

Odgovornost za urejenost je na ramenih vseh nas. Preprosti ukrepi, kot so pravilno ločevanje odpadkov, skrbno odlaganje smeti v ustrezne koše in odgovorno ravnanje v naravi, lahko bistveno pripomorejo k čistejšemu kraju.

Naše skupne naloge niso velike, a če jih bomo opravljali dosledno, bodo rezultati vidni hitro – urejene ulice, čiste zelene površine in prijeten prostor za vse. Z malo truda lahko ustvarimo kraj, v katerem bomo vsi z veseljem vabili svoje prijatelje in turiste. Skupaj poskrbimo, da bo naš kraj še naprej lep, prijeten in gostoljuben, tako za nas kot za vse, ki nas obiščejo.

TIC Kanal – unikatna darila in lokalne dobrote v prenovljenem prostoru

Lucia Pascolat, foto: Bruno Bizjak

TIC Kanal je po prenovi postal še privlačnejši tako za turiste kot za domačine. Naša glavna naloga je obveščanje obiskovalcev o znamenitostih našega kraja, a obenem smo tu tudi za vas, občane, ki iščete unikatna darila ali kakovostne lokalne izdelke.

V naši ponudbi boste našli:

– **Izdelke lokalnih obrtnikov: ročno**

izdelane unikatne spominke, kot so keramični izdelki in umetniški predmeti, ki odražajo lokalno kulturo in tradicijo.

– **Lokalne dobrote: med, vina, oljčna olja in druge domače pridelke, ki so odlično darilo ali pa popestritev vaše kuhinje.**

– **Spominke s kanalskim pridihom: razglednice, majice, magnetke, dežnike, knjige ...**

TIC Kanal ni namenjen le turistom – vabimo tudi vse domačine, da nas obiščete in izkoristite našo ponudbo. Ne glede na to, ali iščete darilo ali pa želite podpreti lokalne ustvarjalce, pri nas boste zagotovo našli nekaj posebnega.

Vabljeni k obisku prenovljenega TIC-a!

Odprtje apartmajev v Morskem

Urška Remec Tinta, foto: Klemen Tinta

Junija smo odprli pet apartmajev v Morskem. Veselje do dela z ljudmi in poslovna žilica sta nas spodbudila, da smo se odločili za prenovu hiše. V naših lično urejenih apartmajih, ki smo jih poimenovali po moških v družini, se boste odpočili in prisluhčili tišini narave

v prijetni senci ob reki Soči, s pogledom na mogočni vrh Krna pa si boste nabrali novih moči za dušo in telo. V vasi je urejeno igrišče z otroškimi igrali, v okolici pa je veliko urejenih kolesarskih in pešpoti. K nam prihajajo gostje iz različnih držav, ki jih z veseljem sprejmemo.

Pri nas se počutijo prijetno in domače, kar nam je v veliko veselje. Tako lep glas o naši Soški dolini prenašajo v njihove dežele. V obnovo hiše smo vložili veliko truda, zato upamo, da bodo naši sinovi nadaljevali tradicijo naše družine.

Apartma Anej

Marko Tinta in Urška Remec Tinta

Odporne želve že 60 let ustvarjamo boljši svet

Radivoj Černe, starešina

Leto 2024 je bilo zanimivo, pa tudi naporeno, saj smo se poleg vseh drugih rednih dejavnosti pripravljali na praznovanje svoje okrogle obletnice. Za ta dogodek smo poleg zanimivega pro-

grama želeli tudi še lepše urediti svoj prostor, kar nam je z velikim številom prostovoljnih ur naših članov in s pomočjo občine tudi uspelo. Vsi, ki delate v društvih, dobro veste, kako si takih

dogodkov želimo in se jih veselimo. Žal pa sem jaz ravno pred dogodkom zbolel. Zato bi se želel tu zahvaliti vsem, ki ste se nam pridružili na praznovanju, vsem, ki nas podpirate pri izvajanju naših de-

javnosti. Brez vaše pomoči nam ne bi uspelo. Zahvalil bi se vsem tabornikom in seveda staršem, ki nam otroke zaupate v varstvo. Zelo mi je žal, da nisem mo-

gel biti z vami, poklepetati in se skupaj poveseliti. Ob tem prazničnem trenutku si želim, da bi naši taborniki lastnosti, ki jih krasijo, to so trdnost, vztrajnost, dob-

ro sodelovanje in prijateljstvo, gojili tudi še naprej. Tako bomo Odporne želve še naprej ustvarjale boljši svet.

Maja Kodolja Cencič, foto: Bruno Bizjak

Začnimo na samem začetku svoje zgodbe. Naši začetniki so s srčnostjo in predanostjo postavili temelje, na katerih smo gradili in še naprej gradimo. Našim ustanoviteljem gre zahvala – hvala, saj brez vas ne bi bilo nas.

Začelo se je pred 60 leti, ko so učitelji Osnovne šole Jože Srebrnič Deskle prepoznali pozitivne lastnosti in vrednote tabornišтва ter 21 otrokom omogočili taborjenje s taborniki Rumeni sokoli iz Šempetra pri Gorici. Navdušenje otrok po vrnitvi s 14-dnevnega taborjenja v Strunjanu je bilo tako veliko, da poti nazaj več ni bilo. Seme tabornišтва v Desklah je bilo zasajeno in uspešno kali

še danes. Seveda vse to ne bi bilo mogoče brez podpore tovarne Salonit Anhovo, ki je, kot je bilo za tiste čase običajno, takoj podprla idejo in delovanju društva. Tako je bil **12. oktobra 1964** sklican ustanovni občni zbor našega društva. Že takoj naslednje leto se je skupina mladih fantov odpravila na usposabljanje za vodnike v Gozdno šolo v Bohinj. Sodelovanje s tovarno je pripomoglo tudi k temu, da so taborniki za svoj zaščitni znak izbrali želvo, po njej pa tudi poimenovali društvo, ime Odporne želve še vedno nosimo. Želva simbolizira odpornost, trdnost in vztrajnost našega društva.

Tako smo letos 25. oktobra obeležili 60 let delovanja društva na taborniškem

prostoru v Desklah. V popoldanskem času smo obiskovalcem in gostom s taborniškimi delavnicami prikazali, kaj počnemo. Lahko so izdelovali želve, se učili vozlov pri izdelovanju zapetnic, poskusili streljati z lokom in še mnogo več. S slavnostnim programom pa smo se želeli zahvaliti vsem, ki so vključeni v naše delovanje, še posebej grčam, ki vztrajajo že toliko let, ter lokalnim društvom, ustanoviteljem, Krajevni skupnosti Anhovo Deskle in Občini Kanal ob Soči za sodelovanje in finančno podporo. Veseli smo bili lepih govorov župana in starešine Zveze tabornikov Slovenije, pa tudi predstavnikov društev. Večer smo nadaljevali ob druženju pri tabornem ognju, taborniški pašti in torti. Za-

dovoljni smo, da se je naše obletnice udeležilo veliko ljudi, saj je to pokazatelj, da dobro delujemo v lokalni skupnosti. Kaj je na taborništvu tako posebnega, da navdušuje mlade že več kot 100 let? Kaj je na njem tako skrivnega, da v enem gibanju združuje več kot 38 milijonov ljudi? In kaj je na njem tako preprostega, da se mu lahko pridruži vsakdo? Ta-

borništvo nosi iskrico, ki očara mnoge, ko prvič opazujejo zvezde ob tabornem ognju, ko prvič prevedrijo deževno noč v šotoru, ki so ga postavili sami, vse, ki radi svoj prosti čas preživljajo v naravi ...

... Naša skupna moč, sodelovanje in povezanost so tisti, ki nas vodijo naprej. Taborniško društvo je mnogo več kot

organizacija, je skupnost ljudi, ki si delimo ljubezen do narave, prijateljstvo in nepozabne spomine. Naj bo naša pot še naprej polna izzivov, ki jih bomo uspešno premagovali in s tem dokazovali, da v svoji skupnosti prispevamo pomemben del sestavljanke.

»Nekoč je govorilo vse, vse je govorilo«

Iva Sivec, foto: Primož Kožuh

Staroverci v Parku Pečno

»Otroke vzgajaj z besedo, ne s palico. Palica se zlomi, zgnije, beseda ostane,« je ena njihovih velikih modrosti. »Vsako jutro pij vodo iz izvira, ne prenačaj se, jej hrano, pridelano v tvojem okolju,« je druga. In jih je še veliko. Niso poznali pojma »kriv je, kriv si«, ker so vedeli, da je krivda vedno na obeh straneh. Zemlje so se oklepali in jo čistili, spoštovali so naravo in jo jemali kot božanstvo, saj so bili od nje odvisni. »Do mrtvih teles niso imeli posebnega odnosa. Pri človeku je enako kakor pri drevesu, so mislili: ko pade, zgnije. Ko je telo enkrat zapustil zduhec, ni imelo več pomena zanje. Zduhec se je potem naselil v drugem telesu in nadaljeval svoje življenje. Krog se ni nikoli prekinil,« zapiše Pavel Medvešček iz Anhovega, ki je na odmaknjenih domačijah, razpršenih po posoških hribih, več desetletij raziskoval pojav staroverstva in svoje raziskovanje strnil v knjigi *Iz nevidne strani neba*. Po oglaški prisegi, ki jo je s staroverci sklenil leta 1965, je moral z objavo počakati do leta 2007, ko naj bi bil (in JE bil!) lunin krajec obrnjen proti zemlji. Nasploh je

luna imela pomembno vlogo v življenju starovercev, bila je celo pomembnejša od sonca.

Ni znano, kdaj natančno se je pojavilo staroverstvo v Posočju, znano je le, da so leta 1331 iz Čedadada prišli prinašalci nove vere, krščanstva, in začelo se je dolgo, nasilno pokristjanjevanje. Staroverce so preganjali, številne tudi pobili, uničevali njihova svetišča. Zato so se staroverci zavezali molku, iz roda v rod se je njih vera (ki je pravzaprav način življenja) prenašala le z ustnim izročilom. Prav Medveščku gre zahvala, da je staroverstvo preživelo do danes, čeprav le s pripovedmi posoških stricev, neporočenih starejših moških, ki so se ob večerih dobivali, obujali spomine na stare čase in tako oživljali še poslednje ostanke staroverstva.

Iz nevidne strani neba

V poznoavgustovski noči so iz nevidne strani neba njih spomini oživeli tudi v Parku Pečno. Zaslišala se je skrivnostna glasba, vzplamtel je kres in na gibljivih

slikah scenaristke in režiserke Eme Kugler, lanskoletne Prešernove nagrajene, so se v njej lastni filmski pisavi spisali spomini s pravljичnim naslovom *Nekoč v Posočju*. »Največja težava pri ustvarjanju tega filma je bila, kaj posneti, če nič od tega, o čemer knjiga govori, ne obstaja več. Kar ni uničilo pokristjanjevanje, je uničila vojna,« pove režiserka pred predvajanjem filma, ki zvesto sledi Medveščkovi knjižni predlogi. Res je, da film nima nikakršnega namena interpretacije povedanega/zapisanega v knjigi, saj »bi bilo to neetično. Kajti ta vera je bila za njih sveta in tako je treba to ustno izročilo tudi spoštovati – je nedotakljivo. In kako zdaj napraviti dokumentarec? Odgovora ni bilo, nismo iskali resnice, napravili smo film, ki nas popelje v davnino, ko je človek še živel v sozvočju z naravo.«

Nikrmana, enkrat na nebu, drugič v drevesu ali reki

In se je mnogoštevilnim obiskovalcem Kina v gozdu zavrtel čas nazaj. Ob izjemni zvočni spremljavi in dih jemajočih posnetkih narave, ob prikazu vsakdanjih

Po poteh starovercev

Pogovor z režiserko Emo Kugler (v sredini)

opravi, pripravljana zdravilnih zvrkov, pitja močeradvca, žganja s posebnimi učinki ... se je zavest premikala med nikrmano, vseobsegajočim duhom narave, prasilo mnogih oblik, enkrat na nebu v obliki kače, drugič v lepem drevesu ali reki. Nikrmana je tista Velika Mati, ki vse ureja, ki uči, da je človek zgolj majhen del narave. Potovala je zavest med drevesnim in vodnim duhom, med svetimi drevesi, ki so jim ljudje zaupali svoje težave in iz dreves črpali bogato energijo. Sveta žival je bila bela kača; nihče je ni videl, bila je na planem samo ponoči. A ko so v bližini začeli graditi bohinjsko železnico, se je kača zaradi hrupa spremenila v orla in odletela. Potovala je zavest med svetimi izviri vode, svetimi kamni, posebno tistimi, ki jih je že tisočletja premetavala in brusila voda in jih polnila z mogočno energijo Soče ali Doblarca, in so, položeni v hišno hišo, predstavljali kamnite hišne duhove.

Tročan – glavni lik, prapočelo

Svetišč staroverci niso gradili, poiskali so jih v naravi, kjer jih je ustvarila prasila, nikrmana. Bili so to vrhovi hribov, kamor so postavljali posebne svete kamne, kačje glave, ali naravne votline; tudi Padence v soteski Doblarca in Divja baba ob Soči sta dve od svetišč, kjer so opravljali posebne obrede, a so morali ti zaradi ohranjanja skrivnosti ostati neopaženi. Stvari so imeli staroverci urejene v tročan (po tri), povsod je bil tročan glavni lik, prapočelo. Sveti vrhovi so bili razporejeni v tročane; Korada, Škeljak (Sv. Jakob) in Kuk (Sleme na Banjšicah)

Veliko pričakovanje

so gradili t. i. veliki lunin tročan. Tudi doma so imeli po tri prodnike iz Soče ali Doblarca. In da bi se sodobniki zvečer lažje vživeli v film, so si popoldne z izkušenim poznavalcem Jožetom Munihom med drugim ogledali svetišče Padence in padenski most čez potok Doblarc, oboje primeren prostor za priprošnje ali zahvale vodnemu duhu. V potok so staroverci vrgli lase bolnega človeka, da bi prosili za pomoč pri okrevanju, ali prgišče zemlje, da bi ta dobro obrodila.

»Nekoč je govorilo vse, vse je govorilo«

Kdor hodi po Kambreškem, Tolminskem, Cerkljanskem, posebno ko zaide v stare, zapuščene, redko poseljene zaselke, bo razumel: v času, ko ni bilo cest, so bile te hribovske kmetije zelo od-

daljene od sveta. Pozimi jih tudi po več mesecev ni nihče zmotil, tako da so bili ljudje odvisni le od narave in samih sebe. In morda je ravno zato staroverstvo preživelo tako dolgo, še zapiše Medvešček.

Če si imel stolček in toplo oblačilo, kakor so svetovali skrbni organizatorji dogodka, vključenega v uradni program Evropske prestolnice kulture GO! 2025, je bilo srečanje s staroverci udobnejše. In ob koncu tudi jasnejši pomislek, ali staroversko izročilo še kaj sporoča sodobnemu človeku, vse bolj odtujenemu od narave. Ali zmore živeti besede, ki jih je izrekla ustvarjalka filma: »Nekoč so rekli, da gozd govori. Ko so šli sekati drevo, je drevo reklo: 'Ne mene, posekaj drugo!' Nekoč je govorilo vse, vse je govorilo.«

Vrhunski skoki z mosta – Kanal 2024

Klelija Dolenc, foto: Bruno Bizjak

Turistično društvo Kanal ob Soči je z bogatim spremljevalnim programom obeležilo 35 let Skokov z mosta.

Že dopoldan so se na kanalskem placu tradicionalno srečali lastniki starih vozil. Tokrat so se predstavila stara policijska vozila. Prihodnji mladi skakalci so prisluhnili izkušenima skakalcema v vodo Alešu Karničniku in Jerneju Klinarju ter se pripravljali na popoldansko revijo. Vrhunec dneva so bili skoki z mostu.

Letos je v tekmovalnem delu sodelovalo 22 skakalcev in tri skakalke iz ZDA, Danske, Nemčije, Avstrije, Črne gore, Bosne in Hercegovine in Slovenije. Tekmovanje je odprl prvi olimpijec iz Kanala, član državne odbojarske reprezentance Jani Kovačič. Prireditev je vodil prekaljeni mojster planiških poletov Bojan Makovec. Absolutni zmagovalec v figurativnih skokih je bil mladi Avstrijec Fabian Wurzinger, med ženskami pa Američanka Rose Daufenbach, ki se

rada vrača v Kanal. Za najboljše slovenske dosežke sta poskrbela Mariborčan Aleš Karničnik in mlada farmacevtka iz Kopra Pia Ban. Letos so organizatorji izvedli tudi tekmovanje v novi disciplini – prosti stil. V premoru med prvo in drugo serijo skokov je z drznim akrobatskim nastopom pod kanalskim mostom navdušila cirkuška performerka Tamia Šeme. Tudi letošnji nastopi drznih skakalcev so pritegnili veliko pozornost in gromke aplavze gledalcev. Dvatisočglava

množica je nagrajevala znanje in pogum, ko so tekmovalci izvajali dvojne salte z vijaki in druge figurativne skoke.

Pozno popoldan so župan Miha Stegel, predsednik družbe Alpacem Tomaž Vuk in predsednik društva Branko Dolenc, kot je običaj, na Kontradi udeležencem podelili nagrade, najboljšim pa priznanja. Da skoki z višin niso samo stvar poguma, povedo pričevanja tekmovalcev. Skakalci in skakalke opravijo namreč ogromno treningov v telovadnici. Pia nam je zaupala, da elemente pripravlja v gimnastični dvorani, poleti pa jih preverja v skokih z višin. Mladi Avstrijec je

Vragolije mladega Avstrijca

Posebnih priznanj so se najbolj razveselili najmlajši – prihodnji vrhunski skakalci.

povedal, da trenira v dvorani tri- do štirikrat tedensko.

V kanalskem turističnem društvu so z izvedbo prireditve zadovoljni. Številne pohvale nastopajočih, obiskovalcev in pokroviteljev so največja nagrada številnim prostovoljcem, članicam in članom društva, ki darujejo desetine ur za to, da domačini in obiskovalci ponesejo iz Kanala lepo besedo. Ali kot je povedala Rose iz ZDA, iz Kanala, najlepšega ambientsa skokov z mostu.

Komu so bile v napoto stenske poslikave športnikov

Vanda Colja, predsednica Likovne skupine Svetloba, foto: arhiv Likovne skupine Svetloba

S škatlo akrilnih, oljnih in akvarelnih barv pod pazduho in platnom v rokah se počutimo dobro. To je naš moto.

Slikarji Likovne skupine Svetloba smo tudi letos naslikali kar nekaj slik v ateljejih in na likovni koloniji v Izoli ter ekstemporih v Kromberku, Kanalu, Novi Gorici, Gorici, Logatcu, Desklah, Tolminu, Drežnici, Renčah in Solkanu. Slike smo razstavili tam, kjer so nastale. Stalno pa smo razstavljali kot vsa leta doslej v oknih Aleksandrine hiše v Kanalu. Leto 2024 smo začeli z novoletnimi motivi ter nadaljevali z zanimivostmi v spomin na 250 let rojstva Valentina Staniča. Julijski ekstempore ob Soči pod kanalskim mostom smo tudi letos uspešno uresničili, saj se ga je udeležilo skoraj 50 slikarjev iz Primorske, Gorenjske in Italije. Ponosni smo na vzdušje, ki ga pričarata poletna vročina ob smaragdni

Soči in naša gostoljubnost do povabljenih slikarjev. Seveda nam pri uspešno izpeljanem srečanju slikarjev pomagata Občina Kanal ob Soči in podjetje Salonit Anhovo Alpacem.

Letos smo se udeležili šestih novih ekstempor. Maja smo slikali v Tolminu na povabilo Društva likovnih ustvarjalcev Tolmin, na ekstemporu z naslovom Faraonka. Srečali smo se s Slikarskim društvom Atelje Bled, ki nas je junija povabilo na akvareliado. Na Bled smo se odpeljali z vlakom. Društvo likovnikov Logatec pa nas je povabilo na likovno kolonijo v Stari maln pri Vrhniki, kjer smo v prijetni senci dreves doživeli nepozabno dogodivščino.

Turistično društvo Korada Deskle - Anhovo nas je povabilo na srečanje pohodnikov po Tematski poti v Desklah.

Slikarji smo uprizorili majhno razstavo in na prireditvenem taborniškem prostoru slikali na lesene škatle.

Po nekaj letih smo bili ponovno vabljeni na liški praznik kostanja, ki pa je bil organiziran le za krajane Liga. V nekdanji šoli smo priredili razstavo, zunaj pa smo uprizorili ekstempore na temo kostanja. Z nami so ustvarjali tudi vaški otroci, kar je popestrilo sončno oktobrsko soboto.

Prvič smo bili vabljeni v krog slikarjev Kulturnega umetniškega društva Goriška paleta, ki je ekstempore organiziralo konec oktobra v prostorih solkanske čolnarne.

Zelo razočarani pa smo bili ob spoznanju, da je Osnovna šola Kanal zbrisala naše stenske poslikave odbojkarjev na treh zidovih zasilnega izhoda šole na

šolsko igrišče. Poslikave smo na željo nekdanje ravnateljice prostovoljno in z velikim veseljem ustvarili v poletni vročini leta 2019. Da bi popestrili puste bele zidove, smo naslikali vedute Kanala z znamenitim kanalskim mostom ter od-

bojkarje, simbole športa Kanala, ki že 70 let vzgaja in trenira mladino v športnem duhu, da ne bi zašla na stranpota. Sprašujemo se, ali je tako dejanje vzor učenecem in obiskovalcem igrišča ter kanalske telovadnice.

Še vedno pričakujemo pojasnilo Osnovne šole Kanal, da nam odgovori in pojasni, komu in čemu so bile v napoto poslikave in zakaj so jih prebelili.

Odprtje poslikav na OŠ Kanal avgusta 2019

Juljski ekstempore v Kanalu ob Soči

Poslikave odbojkarjev na zasilnem stopnišču OŠ Kanal, ki so jih poslikali slikarji Svetlobe leta 2019.

Prepleskane poslikave na zasilnem izhodu OŠ Kanal septembra 2024

In memoriam Vidi Slokar (1938–2024)

Sinova Saša in Tomaž

V sredo, 30. oktobra 2024, smo se v ožjem družinskem krogu poslovili od Vide Slokar, upokojene modne kreatorke podjetja Modna konfekcija Ideal.

Rojena je bila leta 1938 v Kanalu družini Šuligoj, po domače pri Brbirčevih. V mladosti je bila vse do hujše prometne nesreče zagrizena športnica, kar dokazuje druga in peto mesto v mnogoboju na republiškem prvenstvu v Ljubljani. Po končani šiviljski šoli se je kot krojaška pomočnica zaposlila v KZ Kanal, leta 1959 pa kot pripravnica v MK Ideal, kjer je delala do upokojitve. Hitrost ji tudi kasneje ni bila tuja, v službo je začela teči iz Staničeve ulice šele, ko je

vlak že prihajal na železniško postajo v Kanalu. Pri odbojki je spoznala bodočega moža, Lada Slokarja, in si z njim v Novi Gorici ustvarila družino z dvema sinovoma. Kljub službenim obveznostim in številnim potovanjem v tujini je vzdrževala stike z domačimi v Kanalu in se z družino večkrat vračala na obisk k očetu Ivanu in mami Luciji. Na otroke je prenašala pozitivno energijo, ljubezen do lepega in čustveno navezanost.

Bila je predstavnica generacije, ki je skupni cilj postavila pred interese posameznika, in z lastnimi stroji pomagala zagnati podjetje Ideal. Izreden smisel za oblikovanje ženske konfekcije, veliko

drzne domišljije pri ustvarjanju izdelkov in zelo izbran način vnašanja svetovnih modnih smernic z osebno noto so Vido Slokar postavili za eno izmed najuspešnejših modnih kreatork ženske konfekcije v Jugoslaviji. Dokaz za to so številna domača in mednarodna priznanja, med drugim štiri ljubljanski zmaji v letih 1971, 1975, 1980, 1984 (še dva skupaj s kolegico Ivo Krašno v letih 1974 in 1976), priznanje Občine Nova Gorica leta 1982, diploma mesta Ljubljane leta 1984, zlata medalja Žena-cvetje-lepota Sarajevo 1972, srebrni Modifest leta 1972, Velesajam Beograd itd. Izdelki

Ideala so posebjali kakovost in lepoto, obenem pa tudi samostojno, drzno in neodvisno žensko, kar je aktualna tematika tudi v današnjem času. Te vrhunskosti v oblikovanju in izdelavi pa ne bi bilo brez medsebojnega spoštovanja in zaupanja izrednega kolektiva zaposlenih, ki so z veliko znanja in truda, predvsem pa požrtvovalnosti, v izmenah lovili roke in termine za izdelavo kolekcij. Naj bodo njene kolekcije plaščev za jesen-zimo njena zapuščina.

Po propadu Ideala, ki ni bil vreden reševanja takratne lokalne politike, in še

bolj po smrti moža se je umaknila iz družabnega življenja. Ves čas in energijo je posvetila svojim trem vnukom, Luciju, Maši in Ediju, ki so se nanjo lahko vedno zanesli in pri njej našli zatočišče. Zadnja leta je potrebovala pomoč svojcev in zunanjih sodelavcev, nekaj, kar si kot samostojna in neodvisna ženska ni nikoli želela.

Po odhodu brata Pavla in Dušana je odšla še zadnja iz te generacije. Ohranili jo bomo v lepem spominu kot tisto, ki si je upala živeti svoje sanje in ustvarjati s svojo domišljijo.

Samó Gregorčič, večer poezije in glasbe

Danila Schilling, Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle, foto: Marko Maffi

Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle je praznovalo dan reke Soče in počastilo 180-letnico rojstva pesnika Simona Gregorčiča z recitalom Samó Gregorčič. Dogodek se je zgodil 18. oktobra 2024 v dvorani kulturnega doma v Desklah.

Po uvodnem nagovoru je predsednik društva Klemen Stanič gostoma izrekel dobrodošlico in zahvalo, da gostujeta v Desklah. Oder sta zavzela Janko Krištof in Andrej Feinig. Janko Krištof je vsestransko angažiran koroški Slovenec, duhovnik v Bilčovsu, izdajatelj časopisa slovenske manjšine v Avstriji Nedelja in predsednik Krščanske kulturne zveze v Celovcu, ki povezuje skoraj 60 slovenskih kulturnih društev na avstrijskem Koroškem in ki skrbi, da slovenska

Andrej Feinig, Dejan Valentinčič in Janko Krištof

beseda na zamre. Že več kot desetletje ob duhovniški službi prihaja med ljudi z recitalom, v katerem pokaže izjemen govorniški in igralski talent. Vsako leto

se na pamet nauči recital - stvaritev pomembnega Slovenca - in z njim gostuje po kulturnih ustanovah Slovenije in koroških Slovencev. **Samó Gregorčič** je njegov deseti recitalski projekt in se nanaša na izbor Gregorčičevih besedil in njihovih izbranih uglasbitev. V Desklah ga je s klavirsko glasbo spremljal Andrej Feinig, organist, učitelj klavirja in orgel, korepetitor.

Samó Gregorčič na recitalu

Po dobri uri trajajočem recitalu je sledil še krajši pogovor z Jankom Krištofom. Vodil ga je Dejan Valentinčič iz Globnega, velik poznavalec položaja Slovencev v zamejstvu in po svetu ter manjšin v Sloveniji, avtor več knjig, znanstvenih monografij in številnih znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov. V prijetnem in na trenutke humornem pogovoru smo lahko slišali, da je Koroška zibelka slovenstva, kako se kulturna

društva in duhovniki trudijo ohraniti slovensko besedo, kakšno je sodelovanje in kako zelo je pomembno sodelovanje vseh krovnih organizacij. S svojimi recitali hoče vzbujati čut za lepoto slovenske besede. In kako se posameznega recitala

uči? Zaupal nam je, da je včasih tudi naporno in da če vztrajaš, veliko zmoreš. Dejan Valentinčič je sodeloval tudi pri organizaciji recitala, za kar mu je društvo zelo hvaležno.

Bil je prijeten petkov večer, ki so ga Jan-ko Krištof, Andrej Feinig in Dejan Valentinčič naredili še lepšega in ki je pustil globoke sledi na nas organizatorjih in na obiskovalcih v dvorani.

»Dedič sem ...«: obeležitev spomina na dediščino treh mož

Alenka Hvalica, foto: Robert Hvalica

Letos mineva 800 let od omembe Ročinja v pisnih virih. V nedeljo, 22. septembra 2024, smo se na pobudo našega duhovnika Jožeta Mikuša spomnili na tri velike može, ki so v Ročinju pustili pomembno dediščino. Valentin Stanič, Vinko Vodopivec in Janko (Avgust) Ipavec so vsak na svoj način pustili pečat v našem kraju. O Valentinu Staniču smo v tem letu slišali in brali že veliko. Poleg pesmi, ki jih je napisal in sam tiskal v času službovanja v Ročinju, je »najvidnejša« dediščina poslopje stare šole, danes Dom Valentina Staniča, kjer se – poleg cerkve sv. Andreja – odvija večji del kulturnega življenja v našem kraju. Vinko Vodopivec se je zaradi očetove službe iz Ročinja odselil v zgodnjih otroških letih, a ostaja med nami prisoten v mnogih cerkvenih skladbah, ki še danes bogatijo bogoslužja. Ploščca na njegovi rojstni hiši od leta 1968 trajno spominja, da je naš rojak. Avgust Ipavec, ki je lanskega oktobra umrl na Dunaju, je tudi ročinjski domačin. V domači cerkvi je pel novo in srebrno mašo, večino svojega duhovništva pa je služboval na Dunaju. »Domov« se je vračal v svojih skladbah, v katerih je na svoj način pripovedoval o lepih in bridkih obdobjih naših krajev.

Informativne table

Za uvod v slovesno praznovanje so predstavniki Krajevne skupnosti Ročinj in gospod Jože Mikuš k rojstnima hišama in kulturnemu domu položili spominsko cvetje. Sveto mašo je ob somaševanju Jožeta Mikuša in drugih duhovnikov vodil Aleš Rupnik, domači cerkveni zbor pa je za bogoslužje pripravil pesmi Avgusta Ipavca in Vinka Vodopivca. Po maši nas je v nadaljevanje programa z izbrano vezno besedo popeljala Vanja Gabrijelčič: »Stanič, Vodopivec in Ipavec so s ponižnostjo in z odgovornostjo sprejeli svoj

talent. Niso ga zakopali, šli so na pot in ga v moči evangelija plemenitili in večali. S svojim življenjem in delom nam tako dajejo zgled, da darov, ki jih prejemamo, ne zadržimo zase, ampak jih razvijamo, ne v lastno korist, temveč v korist bližnjega, sedanjih in prihodnjih rodov. Kajti, če ponovim s pesnikom Gradnikom: *Dedič sem: čutim očetov predrage darove .../ Čutim, da ves sem povezan kot vozli so mreže, /da sem sredina in novih zametkov začetek, / da sem prejel in da moram oddati imetek ...«* Sledila je še predstava *Jaz ... Valentin Stanič*, ki jo je pripravil in režiral Primož Božič, v njej pa so nas Primož Božič, Martin Gerbec in Simeon Kodelja, recitatorka Zoja Muznik, mlade pevke iz Ročinja in pevci, ki so del MePZ »Jože Srebrnič« Deskle, popeljali v delčke bogatega življenja tega znamenitega moža.

Prijetno druženje se je ob domačih dobrotah nadaljevalo *na placu*. V spomin ostajajo informativne table, ki jih je oblikoval Aljaž Ipavec in so zdaj na ogled v domači cerkvi.

Nastopajoči

Predstavitev Valentina Staniča na znanstvenem simpoziju v Avstriji

Adrijana Perkon, foto: Miha Koderman

Med 22. in 24. oktobrom 2024 je v Ziljski dolini v vasi Dropolje (Tröpolach) pri Šmohorju (Hermagor) na avstrijskem Koroškem potekal znanstveni simpozij »The Future of Tourism in the Alpine-Adriatic Region«. Konferenco, ki se je udeležilo 65 udeležencev iz devetih držav, je organizirala Družba za Jugovzhodno Evropo (Südosteuropa-Gesellschaft), glavni gostitelj pa je bil vsestransko aktivni profesor dr. Peter Jordan iz Avstrijske akademije znanosti.

Na simpoziju je bil predstavljen plakat z naslovom **Valentin Stanič in spatial and temporal aspects**, ki ga je pripravila **Adrijana Perkon** s Fakultete za humanistične študije, Univerze na Primorskem.

Glavni namen predstavljene raziskave na plakatu je bil predstavitev Valentina Staniča in njegovega pomena za širšo regijo Alpe-Jadran ter možnost razvoja turizma na osnovi Staničeve dediščine na območju Občine Kanal ob Soči. V sklopu prispevka je s pomočjo geografskih informacijskih sistemov nastal zemljevid Staničeve poti na Triglav, ki jo je bilo mogoče narisati na podlagi detajlnih opisov v Staničevem zapisu *Nekaj o moji poti na Triglav na Gorenjskem, začeti 18. septembra 1808*. K raziskavi so prispevali tudi Jože Medvešek, Planinsko društvo Valentin Stanič Kanal ter Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Kanal.

Obnova kapelice Marije Lurške na Okroglem

Besedilo in foto: Elza Pavšič

Obljuba je bila trdna in močna, tako kot skale, na katerih stoji kapelica Lurške Marije že 30 let.

Krajani Okroglega so jo takrat postavili iz spoštovanja do svojih dragih očetov, mam, stricev in tet, ki so jim prenesli živ spomin na dogodek med drugo svetovno vojno.

Izgnani so bili iz svojih domov in postavljeni pred zid, če ne povejo resnice, izdajo, bodo iz maščevanja ubiti!

Strah, groza in brezup, da se bo njihovo življenje končalo, so se v močni veri obrnili v molitev in prošnjo – mati Marija, prosil za nas, prosil za naša življenja, prosil za življenja naših otrok!

Uslišani so bili! Ostali so živi!

In takrat so dali zaobljubo, da bodo v zahvalo postavili kapelico v čast Mariji

za njeno priprošnjo pri Bogu!

In čas neizprosno mineva, odnaša in prinaša, ustvarja različne poti, jih združuje in razhaja ... Danes je od tega dogodka že 80 let. Življenja teh ljudi, ki so se trudili za boljši kruh, za lepšo prihodnost svojih otrok, so se izpolnila! Odšli so.

V krajane, potomce, pa se je prenesla ta zaobljuba in zavedajo se, kako pomembno je ohranjati svoje močne korenine.

Letos, 15. avgusta, je bil dan, ko je kapelica lepo obnovljena zasijala. Krajani in ljudje dobre volje so dokazali, da se s skupnimi močmi in različnimi talenti ohranja moč, da so hvaležni življenju in danostim, da živijo v miru, na tako lepem koščku sveta!

Bil je lep praznik!
Hvala!

Folklorna skupina Kal nad Kanalom na festivalu »Slovenija v Beneški laguni«

Darja Rijavec, foto: arhiv FS Kal nad Kanalom

Folklorna skupina Kal nad Kanalom že več let sooblikuje tudi bogato zgodbo ljubiteljske kulture, ki jo v širšem evropskem prostoru piše slovenska Festivalna hiša SI.IN. SLOVENIJA V.

Festivali Slovenija V so nacionalni festivali slovenske kulture v sosednjih državah, ki so tudi pomembna promocija slovenske kulturne dediščine in obenem omogočajo kulturno izmenjavo med slovenskimi udeleženci in gostujočimi državami.

Gre za preplet druženja, zabave, raziskovanja novih krajev in kultur ter predstavitve Slovenije in njenih kulturnih posebnosti. Dogodki, na katerih je v zadnjih letih sodelovalo več kot 8000 slovenskih kulturnikov, združenih v različna, tudi folklorna društva, so tudi priložnost za krepitev čezmejnih kulturnih vezi.

Pod okriljem festivalov SI.IN. je FS Kal nad Kanalom v preteklih letih že gostovala v Ohridu, v Slavoniji, Pragi in Budimpešti. Letošnjo jesen pa smo delček izročila Banjske planote ponesli v znano italijansko obmorsko letovišče Lido di Jesolo, kjer je prvi vikend v oktobru odmeval rekordni festival »Slovenija v Beneški laguni«. Udeležilo se ga je kar 35 različnih kulturnih društev iz vse Slovenije. Folklorniki, pevci, plesalci, tamburaši, mažoretke itd., skupaj kar 800 nastopajočih, je na velikem odru glavnega mestnega trga priredilo nepozabno manifestacijo slovenske kulture.

Kalski folklorniki smo barve Slovenije zastopali v »tahmašnih« gvanjih in navdušili s prikazom vaške veselice, kjer se plesi Posočja prepletajo s šaljivo zgodbo o zakonskem življenju, ki se je na Kalskem ohranila iz časov pred prvo sve-

točno vojno in pripoveduje o prepirih med možem in ženo ter o njunih tihih dnevih. »Z leminam sm ga dubu« poimenovana, letošnja pomlad na oder postavljena koreografija je požela veliko odobravanje tudi na pomladni reviji folklornih skupin Primorske v Desklah in FS Kal nad Kanalom prinesla srebrno priznanje za doseganje regijske ravni Javnega sklada za kulturno dejavnost republike Slovenije.

Gostovanje »Slovenija v Beneški laguni« so FS Kal nad Kanalom omogočili Občina Kanal ob Soči, Alpacem Cement, d. d., Anhovo in Agrarna skupnost Kal nad Kanalom.

Astronomski večer pod Ježo

Majda Rejec, Društvo upokojencev Deskle Anhovo, foto: Jožica Strgar

Na večer jesenskega enakonočja smo se v velikem številu zbrali pred Planinskim domom pod Ježo. Šlo je za pravo medgeneracijsko srečanje, saj je bilo poleg upokojencev prisotnih kar nekaj mladih in tudi osnovnošolskih otrok ni bilo malo.

Ob prihodu nas je pozdravil čudovit sončni zahod, kakršnega lahko vidimo le

v hribih. Ko se je popolnoma stemnilo, smo posedli pred kočjo in začeli opazovanje zvezd, ozvezdij in galaksij s teleskopom prek projekcije na platno in ob razlagi članov Društva ljubiteljev astronomije Matajur Astrolab. Ker so bile ob razložitev podane v italijanskem jeziku, je za sproti prevod poskrbel gospod **Fabio Bonini** v pojoči beneški slovenščini.

Navdušeni smo bili nad številnimi zvezdami, ozvezdji, galaksijami in planetarnimi meglicami, ki s prostim očesom niso vidne, saj so oddaljene milijone svetlobnih let in do nas prodre le malo njihove svetlobe.

Dr. Manca Vinazza in **Miha Mihelčič**, arheologa, sta osvetlila pomen zvez-

doslovja v času staroverstva in naših prednikov. Nebo in zvezde so opazovali s prostim očesom. Pa saj tudi danes veliko čudovitih zvezd in planetov lahko opazujemo brez pripomočkov, le v jasno nebo se je treba večkrat ozreti.

Pri starovercih sta imela pomembno vlogo zlasti Sonce in Luna. Živeli in delali so po Luninem koledarju, torej je bila Luna zanje mogoče še pomembnejša kot Sonce. Poznali so njen vpliv na naravo. Držali so se tega, kaj delati in sejati ob prvem in zadnjem kraju, ob mlaju pa se ni nič niti sejalo niti želo. Pokazala sta nam tudi primer lesenega luninega koledarja in njegovo uporabo, seveda je bil izdelan dandanes na osnovi opisa in skice iz knjige *Iz nevidne strani neba* Pavla Medveščka.

Za prijeten in poučen večer se zahvaljujemo ljubiteljskemu astronomskemu društvu iz Benečije, gospe Jožici Strgar za organizacijo ogleda, dr. Manci Vinazza in Mihi Mihelčiču, predsedniku Pla-

ninskega društva Valentin Stanič Kanal, gospe Rožici Kolmanič in osebju v koči za topel sprejem. Posebna zahvala gre tudi podjetju Alpacem, ki nam je omogočilo brezplačen prevoz.

OPRAVIČILO

V prejšnji številki glasila *Most* je v članku **Kako se pa pri vaši hiši reče** navedena napačna avtorica besedila in fotografije. Avtorica besedila in fotografije je **Majda Rejec**. Za nenamerno napako se iskreno opravičujemo.

Za »Kapljico Soče«

Maja Kodolja Cencič, foto: arhiv MDPM za Goriško

Letos smo na prireditvah v Občini Kanal ob Soči zasledili, da se zbirajo donacije za projekt **Kapljica Soče Medobčinskega društva prijateljev mladine za Goriško**. Njegova pobudnica in danes skrbnica je Iva Sivec.

Nam lahko o projektu Kapljica Soče poveste kaj več, kdaj je bil zasnovan?

V letu 2015 se nam je v društvu zgodila prav posebna pozitivna zgodba. Zavarovalnica Triglav OE Nova Gorica nam je ponudila v upravljanje Dom Triglavška

roža v Trenti, ki so ga obnovili za namene izobraževalnih in rekreacijskih vsebin za mlade in ga je pred tem upravljala novogoriška gimnazija. Ponujeno priložnost smo razumeli kot veliko zaupanje, ki smo ga dolžni upravičiti z veliko odgovornostjo. Blizu 5000 povečini otrok in mladih, pa tudi mladih družin, je uživalo v osrčju Triglavškega narodnega parka in z zelenice ob domu zrla v mogočno skalovje našega Triglava.

Že kmalu po prevzemu moderno in kakovostno opremljenega doma smo prvič gostili enostarševske družine na terapevtskem poletnem taboru. In od takrat dalje se veselimo skupnih doživetij vsako leto posebej. To je bil pravzaprav uspešen začetek naših t. i. taborov znanja. Da bi dejavnosti »znanje za prihodnost« v Domu Triglavška roža lahko nadaljevali, pa smo morali storiti tudi korak naprej k zagotavljanju dodatnih virov financiranja, in tako se je že v šolskem letu 2016/2017 »rodil« projekt Kapljica Soče – podpora znanju ...

Ena od skupinic na jezikovnem taboru pred domom v Trenti

Komu je namenjen in kje se izvaja?

Kapljica Soče je podporni projekt tematskim vsebinam »znanje za prihodnost«, ki jih pod naslovom »tabori znanja« izvajamo v Domu Triglavsko roža v Trenti in so namenjeni otrokom in mladim do 26. leta starosti ter enostarševskim družinam s socialnega roba.

Kako poteka izvedba, kaj vse zajema?

Letno se v Trenti v času šolskih počitnic družijo otroci in mladostniki na najmanj petih taborih znanja za prihodnost z različnimi vsebinami, v letošnjem letu: od kulturne dediščine do umetne inteligence, dva jezikovna tabora za mlajše in starejše mladostnike, eko tabor, otroška participacija, preživetje v naravi, šport in planinarjenje. Daljši poletni tabori so sofinancirani z zdravstvenim regresom in z donacijami iz sklada Pomežik soncu, krajše, petdnevne taborne pa sofinanciramo z donacijami iz sklada Kapljica Soče.

Upravičence (otroke in mladostnike) do brezplačnih taborov znanja na za to predpisanih obrazcih predlagajo svetovalne službe na šolah, za kar so jim starši kot društvo izjemno hvaležni.

S kom sodelujete?

V društvu Občino Kanal ob Soči uspešno zastopajo Anita Cigoj v upravnem odboru, Alenka Velušček v nadzornem odboru ter Adrijana Perkon, Hana Gerbec in Zoja B. Leskovar v aktivu

Šport in planinarjenje

vzgojiteljev animatorjev. Pri izvajanju programov Otroški parlament, Evropa v šoli, Bralna značka, Zeleni nahrbtnik in humanitarnega programa za pomoč družinam uspešno sodelujemo z osnovnima šolama in z vrtci v Občini Kanal ob Soči. Z Občino Kanal ob Soči nam je prav tako uspelo obdržati sodelovanje v okviru sofinanciranja programa Dedek Mraz z obdaritvijo vseh predšolskih otrok in šolarjev v prvi triadi.

Je potreba po takih projektih v današnjih časih večja, je več otrok in družin, ki to potrebujejo?

Ja, potrebe se žal povečujejo, kar nam potrjujejo številke v nadaljevanju. V letošnjem letu smo s pomočjo donacij iz sklada Kapljica Soče omogočili brezplačno udeležbo 21 otrokom in devetim staršem, za kar smo porabili 6630 evrov. Na taboru za otroško participacijo je bilo 23 mladostnikov. S pomočjo donacij iz sklada Pomežik soncu so bile sofinancirane počitnice 81 otrokom, 82 otrokom in mladostnikom je zdravstvena letovanja delno krilo zdravstvo. Ob upoštevanju brezplačnega tabora znanja v času zimskih in jesenskih počitnic je bilo skupaj v naših počitniških programih udeleženih 247 otrok in mladostnikov, 77 otrokom so starši doplačali zdravstveno letovanje in le 22 otrokom so program v celoti financirali starši.

Na katerih prireditvah v občini so se zbirale donacije in koliko je bilo zbrano?

V društvu smo sprejeli ponudbo podjetja Alpacem oz. donacijo 3000 majčk za prireditve »Nočna izmena«, ki smo jih obiskovalcem različnih prireditev (tudi v vaši občini: Kal nad Kanalom – mušje dirke, Kanal – skoki, en dogodek v Novi Gorici) in na glasbenem koncertu Nočna izmena v Anhovem delili obiskovalcem v zameno za dobrodelni prispevek, namenjen za izvedbo terapevtskih počitnic za enostarševske družine v Domu Triglavsko roža v Trenti. Skupaj so naši prostovoljci v t. i. »zameni za majčko« zbrali 2133 evrov. Še 600 evrov sta v sklad za isti namen nakazali dve gostin-

Na taboru Preživetje v naravi so udeleženci en dan preživeli s pripadniki Slovenske vojske, z atletinjo Marušo Mišmaš in tekačem na smučeh Vilijem Črvom.

ski podjetji, ki sta sodelovali na dogodku Nočna izmena.

Ali lahko še doniramo in materialno pomagamo temu projektu?

Dobrodošel vsak evro. Zagotavljam, da bo poraba namenska in transparentna. Bodo pa kmalu spet na voljo t. i. pri-

ponke Kapljica Soče ... Kapljica Soče je stilizirana pripnka s stekleno kroglico v barvi reke Soče in kovinskim srebrnim zatičem, ki jo pripnemo na ovratnik, ruto, obleko ... Pripeta je na kartonček s sliko reke Soče in napisom »Kapljica Soče – podpora znanju«. Na hrbtni strani je kartonček opremljen s TRR-števil-

ko in QR-kodo ter z napisom:

»Izkupiček Kapljice Soče«

Omogoča izvajanje cenovno dostopnih vsebin »znanje za prihodnost«, ki so namenjene otrokom in mladim do 26. leta starosti in se odvijajo v Domu Triglavsko roža v Trenti.

Ronald Moretti Trideset let dializnega zdravljenja

Besedilo in foto: Alenka Bitežnik

Že kot otroku so mi postavili diagnozo: hiperparatioidizem. Imel sem pomanjkajne kalcija v krvi, hodil sem na kontrole v pediatrično kliniko Ljubljana, od 18. leta pa na preglede v nefrološko kliniko v UKC Ljubljana. Pri 34 letih so mi ledvice odpovedale in sem se odločil za zdravljenje s peritonealno dializo. Peritonealni kateter so mi vstavili 4. 7. 1994. Redno sem hodil v službo od 17. leta v PlastX v Kanalu, pri 46 letih pa so me upokojili. Imel sem veliko zdravstvenih težav, predvsem z ožiljem. Leta 2002 sem bil sprejet na kardiologijo v UKC Ljubljana, kjer so mi naredili bypass, sledili so še trije leta 2011 in leta 2015 še žilne opornice. Leta 2007 sem moral iz peritonealne dialize preiti na hemodializno zdravljenje zaradi vnetja v trebušni votlini. Odločil sem se za transplantacijo, enkrat so me poklicali, a so me zavrnilo zaradi povišanih parametrov vnetja, po srčnih obolenjih pa sem bil odstranjen z liste za transplantacije. Še zdaj imam veliko težav z ožiljem na nogah. Amputira-

li so mi podkolensko levo nogo in sedaj si pomagam z invalidskim vozičkom.

Želje so velike, a ne vedno uresničljive. Moral sem zapustiti svoj dom in se preseliti v dom starejših občanov. Vključen sem v DLB severnoprimske regije, a žal ne morem hoditi več na sestanke, trenutno tudi ne na izlete in skupna druženja, kar mi je veliko pomenilo. Kljub vsem težavam ostajam pozitiven. Sestre so mi ob moji obletnici zdravljenja – 13 let peritonealne dialize in 17 let hemodialize – pripravile ob prihodu na dializo praznovanje s torto in šampanjcem, okrasili so tudi okolico postelje, česar sem se zelo razveselil. Prisotne so bile sestre, zdravnik, pacienti, ki hodijo z menoj v skupino, in tudi moja sestra, in skupaj smo se imeli zelo lepo.

(Prispevek je bil objavljen v Reviji Ledvica Zveze društev ledvičnih bolnikov Slovenije in na spletni strani Društva ledvičnih bolnikov severnoprimske regije, 3. 9. 2024.)

Ronald Moretti se je spopadal s številnimi zdravstvenimi težavami, potem ko so mu pri 34 letih odpovedale ledvice.

Devetdeset let Antona Medveščka

Irena Hočevnar Križnič, foto: Ana Mavrič

V krogu svoje širše družine je letos poleti praznoval okrogli jubilej – 90 let – Anton Medvešček iz Bodreža pri Kanalu.

Anton, po domače Tone Kosov, je prišel na svet 20. julija 1934 v kmečki družini v Bodrežu in v svoji rojstni hiši živi do danes. Rodil se je po osmih letih poroke njegovih staršev kot prvi otrok in sam pravi, da bi bila njegova mladost verjetno še težja, če bi se rodil prej. V času

druge svetovne vojne so namreč mlade fante in može Italijani odpeljali na jug Italije, nekateri so odšli k partizanom. Rešil se je dolge vojaščine, pozneje pa tudi azbesta, ki je zaznamoval domače kraje. V družini so bili štirje sinovi, sestra pa je že kot otrok umrla. Kmetija je bila med večjimi v vasi in jim je omogočala preživetje, čeprav so živeli skromno. Po vojni so bili za kmete težki časi. Vsak malo večji kmet, tudi njihova družina, je

veljal za kulaka. Uvedli so obvezno oddajo, ustanavljali zadrage in veliko kranjanov se je zaposlilo v »fabriki«. Tudi on je nekaj časa razmišljal o tem, vendar se ni odločil za to. Okoli leta 1975 je država spoznala, da je treba kmetu pomagati. Kmetijo so si opremili s stroji. Pri delu sta pomagala tudi brata, ki sta ostala doma. Ukvarjali so se z živinorejo, oddajali mleko in obdelovali njive. Njihova družina je bila verna in časi za verne po

vojni niso bili najlepši. Težke spomine ima na leto 1959, ko je njegova mama padla in si zlomila kolk. Tri mesece je bila v bolnišnici, a so jo lahko zelo malo obiskovali. Duhovniku niso dovolili priti v bolnišnico, razen pred peto uro zjutraj. Mama je prezgodaj umrla.

Anton si je ustvaril družino leta 1961. Z ženo Marico so se jima rodili trije otroci, sin in dve hčerki, ki so že od malega pomagali na kmetiji. Tudi otroci so si ustvarili družine in ob družinskih praznikih se z veseljem srečujejo v krogu širše družine. Anton ima štiri vnuke in tri vnukinje ter štiri pravnuke in dve

pravnukinji. Še vedno rad gre v hlev k živini. Pravi, da si ni predstavljal, da bo šlo življenje tako hitro. Sam je bil navajan delati po starem, zdaj gre pa vse vedno hitreje. Pravi tudi, da je za vse svet dovolj bogat, če bi znali vse dobrine prav razdeliti.

Člani Društva upokojencev Kanal praznujejo častitljive jubileje

Upravni odbor DU Kanal in člani društva, Sonja Kralj, foto: zasebni arhivi

Spoštovani slavlenci!

**Vse najboljše,
še veliko zdravih in
srečnih let vam želimo!**

Ana Križnič – 90 let

Olga Skrt – 90 let

Srečanje starejših in bolnih kanalskih župljanov

Mateja Leban, foto: arhiv Župnijske Karitas Kanal

V soboto, 28. septembra 2024, je v župnijski cerkvi v Kanalu potekalo srečanje za starejše in bolnike. Pri sveti maši, ki jo je vodil župnik Aleš Rupnik, so udeleženci lahko prejeli tudi zakrament svetega bolniškega maziljenja. Maše se je udeležilo več kot 60 starejših župljanov. Po maši se je druženje nadaljevalo v župnišču, kjer so sodelavke Župnijske Karitas Kanal pripravile pogostitev. Večer je minil v prijetnem pogovoru in obujanju spominov.

Razstava ročnih del članov Društva upokojencev Kanal

Nevenka Malnič, foto: Lea Malnič

Gotska hiša na Kontradi je tudi letos med svoje mogočne zidove sprejela tradicionalno razstavo ročnih del članov Društva upokojencev Kanal. Postavili smo jo v počastitev praznika starejših. Na ogled so bila ročna dela, ki so nastala od lanskega oktobra do danes. Predstavili pa smo tudi mnoge druge dejavno-

sti, ki zapolnjujejo prosti čas starejših in nam bogatijo vsakdan.

Klekljarice smo s ponosom pokazale svoje najnovejše čipke, seveda smo najbolj ponosne na čipke naših najmlajših, saj je predajanje znanja njim naše največje veselje. Skupina ročnih del je

predstavila prelepe punčke za Unicef, kvačkane, pletene in vezene umetnine, skupina Svetloba barvite slike in poslikane skrinjice, videli smo lahko tudi izdelke iz lesa, soškega kamna, restavrirane predmete. Svoje trofeje so s ponosom pokazali športniki in udeleženci raznih delavnic. Bogato zbirko pa so popestrili izdelki naših najmlajših, ki so jih s spretnimi prstki izdelali pod skrbnim vodstvom učiteljic iz vrta in osnovne šole.

Utrinek z razstave

S kratkim kulturnim programom je bila razstava odprta v petek, 27. septembra 2024, ob 16.00. Med povabljenimi gosti je bil tudi predsednik Pokrajinskega združenja društev upokojencev Severne Primorske gospod Zlatko Martin Marušič, ki je ob tej priložnosti podelil **veliko plaketo PZDU Severne Primorske Nova Gorica** klekljarski skupini DU Kanal za 20 let delovanja. Hvala za pozornost! S ponosom smo sprejeli to priznanje, saj smo dobili potrditev, da delamo dobro. Je pa to tudi lepa spodbuda za naprej.

Podelitev velike plakete

OZVVS Kanal odšli na ekskurzijo v NEK Krško in na vojaško letališče Cerklje

Ivan Humar, foto: Boris Kogoj

V ponedeljek, 16. septembra 2024, smo se člani in prijatelji Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kanal odpravili z avtobusom na ekskurzijo v našo edino jedrsko elektrarno v Krško ter na vojaško letališče Cerklje.

Z avtobusom smo na pot krenili iz Kanala skozi Deskle v Novo Gorico. Tu je vstopila še zadnja udeleženka te poti in tako nas je na avtobusu bilo 51 udeležencev. Vreme nam ni bilo naklonjeno, saj nas je v Posavju pričakal rahel dež.

Malo pred 10. uro smo prispeli v Krško. V kulturnem domu nas je sprejel naš gostitelj – predstavnik NEK g. Miran Pribožič. Najprej smo si ogledali predstavitveni film o delovanju in pomenu naše edine nuklearne elektrarne. Ta tehnološko in upravljavsko izjemno zahteven objekt proizvaja približno tretjino vse potrebne električne energije za našo državo. Seveda je treba dodati, da ob tem polovico vse proizvedene električne energije prevzame Hrvaška. Udeleženci smo po ogledu filma g. Mirana povprašali, kako je z ravnanjem z radioaktivnimi odpadki. Zanimalo nas je, kam vozijo na sežiganje nizko radioaktivne odpadke, pa kako je z vplivom na okolje glede sevanja, saj je v neposredni bližini same elektrarne veliko nasadov jablan. Vprašali smo tudi, za koliko se poveča temperatura reke Save po vračilu vode za hlajenje reaktorja. Zanimala nas je cena

proizvedene električne energije. Vprašanje je bilo tudi o pregledih za pridobivanje obratovalnega dovoljenja v zvezi s podaljšanjem delovanja NEK. Po več kot uri razgovora nas je naš gostitelj povabil v sosednji prostor, kjer smo videli informacijski center nuklearke. Sledil je prevoz z avtobusom do same elektrarne. Protokol za obiskovalce določa, da če je obiskovalcev več kot 30, potem je možen vstop v elektrarno samo z avtobusom in se ne izstopa iz avtobusa in ni vstopa v posamezne objekte elektrarne.

Iz NEK smo se odpeljali na naše edino vojaško letališče Cerklje. Tu nas je sprejel podpolkovnik Aleš Zajc, ki pa je tudi podpredsednik OZVVS Krško. Vojaški kompleks poleg letališča obsega tudi Vojašnico Jerneja Molana. V vojašnici smo si ogledali spominske sobe, ki prikazujejo razvoj slovenskega letalstva in potek osamosvojitvene vojne v Posavju. Iz vojašnice smo se sprehodili do letališča. Letališče ima potrebne certifikate tako za potrebe vojske kot tudi civilnega letalstva. V sklopu letališča so različni hangarji. Gradijo nov hangar za potrebe novih transportnih letal, ki jih je pridobila Slovenska vojska. Ogledali smo si hangar, kjer se izvajajo vzdrževalna dela na helikopterjih. Tu smo videli nekaj helikopterjev v različnih fazah servisiranja.

Po ogledu letališča smo se odpeljali do Brestanice, kjer smo v tamkajšnji gostil-

Razstava je bila odprta do ponedeljka, 30. septembra 2024. Hvala vsem, ki ste si vzeli čas in razstavo obiskali. Po zapisanih vtisih sodeč vam je bila všeč. Upam, da je bila v spodbudo tistim, ki doma skrivate svoje zaklade, da jih tudi vi pokažete, saj lahko na ta način predvsem mlajšim predstavimo bogato zakladnico ročnih spretnosti, ki bi jo radi predali naprej prihodnjim rodovom, da ne bo utonila v pozabo, saj je čas, ki ga živimo, vedno manj naklonjen ročnim delom, ki pa po drugi strani dajejo veliko zadoščenja in veselja.

OZVVS Kanal na ekskurziji v NEK Krško in vojaško letališče Cerklje

ni imeli poznopoldansko kosilo. Tu smo se srečali s predsednikom ZVVS Krško Božislavom Kosalcem. Predstavil nam je delovanje njihovega združenja in se nam zahvalil za odločitev, da smo obiskali njihovo območje. Naš predsednik Ivan Humar se je gostitelju zahvalil za sprejem in na kratko opisal delovanje našega združenja. Povabil ga je v dolino Soče, saj imamo tudi mi veliko zanimivih točk, ki so vredne ogleda. Izmenjali smo si nekaj priložnostnih daril.

Polni vtisov z letošnje ekskurzije smo se odpeljali proti domu.

Konjenika v Kanalu – nenavaden obisk

Klelija Dolenc, foto: Bruno Bizjak

Poletne prireditve, ki jih vsa leta organizira kanalsko turistično društvo, popestrijo dogodki, ki so včasih nenavadni. Z njimi želi organizator približati obiskovalcem, še posebej pa krajanom, dogodke, predstavitve, ki jih mnogokrat niso deležni. Tako jim je v lanskem letu uspelo predstaviti vrhunska tekmovalna kolesa Pogačarja, Rogliča, Mezgeca in drugih kolesarjev, ki nas navdušujejo. Letos pa sta pozornost obiskovalcev pritegnila policistka in policist na lipincih. Podala sta se po kanalskih ulicah, trgu, kampu in plaži. Pohod sta opravila odgovorno, tako kot to počnejo običajno. Nekateri so bili opozorjeni na nepravilnosti v prometu, gosta v kampu pa sta policista opozorila na poškodovano vozilo. Predvsem pa sta konjenika popestrila nedeljsko popoldne pred glavno prireditvijo, Skoki z mosta.

Policistka in policist na lipincih v kanalskem kampu

Spevi na Soči – koncert očaral obiskovalce

Klelija Dolenc, foto: Bruno Bizjak

Koncerti na gladini Soče, pod znamenitim kanalskim mostom, postajajo obvezni del programa, kanalsko turistično društvo namreč že leta pripravlja največje poletne prireditve v Kanalu. Tudi letošnji Spevi na Soči, v začetku avgusta,

so pritegnili množico poslušalcev iz bližnjih in daljnih krajev. V društvu so se posebej potrudili, da so postavili poseben oder na sredino struge Soče, tako, da so posebni svetlobni učinki, ki so se zrcalili na gladini, pričarali čudovit am-

bient, že tako čarobnega, zadnjega kanjona reke na poti v morje.

Organizatorji so tokrat gostili Trio Vivere, ki ga sestavljajo priznani mojstri vokalov, baritonist Matjaž Robavs ter tenorista Aljaž Farasin in Rok Ferenčak. Na klaviaturi jih je spremljal Jaka Pucihar. Odličen odziv obiskovalcev po koncertu je potrdil, da je bil repertoar pravilno izbran in je vsakdo v njem našel sebi priljubljeno glasbo. Program je bil bogat z znanimi popevkami, ljudsko pesmijo in opernimi arijami. Seveda so pevci s svojimi glasovi in interpretacijo dali skladbam svoj čar. Posebej je pritegnil nastop Ksenije Karnel, članice Gledališkega društva Kontrada, ki je v soju žarometa recitirala pesem Katinke Stanič, Slovo. Članice in člani turističnega društva so zelo zahteven projekt, tako v tehničnem kot organizacijskem smislu, kot vedno opravili prostovoljno. Zato so prejeli tudi številne pohvale obiskovalcev in nastopajočih.

Nastop skupine Trio Vivere na gladini Soče

Mušje dirke v Levpi

Laura Skrt, foto: arhiv ŠKTD Levpa

V nedeljo, 4. avgusta, se je v Športnem parku Levpa ponovno zaslišal oslovski glas. ŠKT društvo Levpa je namreč organiziralo že 19. tradicionalne Mušje dirke.

Po lanski odpovedani prireditvi je letos vreme k sreči zdržalo in poskrbelo, da se je prireditve udeležilo veliko obiskovalcev. Kljub temu da je organizatorje dvakrat ujel dež, jih to ni ustavilo, saj je bilo vzdušje med obiskovalci odlično, muši pa so se kot pravi tekmovalci hitro prilagodili in nadaljevali svoje vratolomne dirke.

Program se je začel ob 16. uri s pozdravom predsednice ŠKT društva Levpa Izidore Grosar ter nagovorom župana Občine Kanal ob Soči Mihe Stegla. V zabavnem delu programa, ki sta ga povezovala Marjan Uljan in Toni Mežan, so se za glavno nagrado gran prix Lev-

pa letos potegovali otroci, med katerimi je na koncu slavila domačinka Neja Levpušček. Po tradicionalnih dirkah so sledile še igre z osli, ki vsako leto še posebej navdušujejo gledalce. Vsako ekipo je sestavljala dvojica, v kateri je moral en tekmovalec voziti posebno kolo, ki ga ni ubogalo, drugi pa je vodil osla, na katerem sta bili prazni vedri, do posode z vodo, kjer sta tekmovalca vedri napolnila in ju z oslom prenesla do naslednje postaje, kjer sta z vodo napolnila večje vedro. Zmage sta se letos razveselila bratnilca naslova domačina Aleš Šuligoj in Filip Skrt.

Po zabavnih igrah z osli se je na igrišču nadaljeval otroški program, za katerega sta poskrbela voditelja prireditve. Prav poseben čar so dogodku dodali domača hrana in pijača ter razstava domačega peciva, ki so vsem obiskovalcem pogreli srce in napolnili želodce. Vsi obiskovalci

pa so nestrpno čakali zaključek dnevnega programa - tombolo in njen glavni dobiček v vrednosti 299 evrov. Tombolo sta sponzorirala Alpacem Cement in Swisspearl Slovenija. Ko so bile vse nagrade podeljene, pa se je ob 20. uri lahko začela zabava z ansamblom 7ŠRIT, ki je hitro napolnil plesišče in s svojo energijo poskrbel za nepozaben zaključek dneva. Prireditev je znova požela velik uspeh, organizatorji so kljub obilici dela in stroškov z izpeljano prireditvijo zadovoljni in hvaležni vsem, ki so se prireditve udeležili. Posebna zahvala pa gre vsem članom društva in krajanom, ki so kakor koli pripomogli pri sami izvedbi prireditve, ter vsem donatorjem, pokroviteljem in lastnikom oslov ter sofinancerjema prireditve Občini Kanal ob Soči in ZT-KMŠ Kanal. Takih dni se v Levpi z veseljem spominjajo in se že veselijo prihajajočih prireditev.

Zaključek poletja v Ročinju

Larisa Dugar, foto: KS Ročinj - Doblar

Krajevna skupnost Ročinj - Doblar je tudi letos ob koncu poletja priredila krajevni praznik. Dogajanje so odprli v Domu Valentina Staniča z odprtjem razstave likovnih del Kristine Žnidaršič. Umetnica, ki prihaja iz Lokev, se ukvarja s profesionalno vizualno umetnostjo.

Program se je nato nadaljeval na »plošči« za trgovino. Najprej sta se predstavili Aneja in Nastja Črnigoj, dvojčici iz Šempetra pri Gorici, ki sta državni, evropski in svetovni prvakini v orientalskih plesih. Sledila sta zabava in ples z ansamblom Ne joči pevec, ki ga ses-

tavljajo glasbeniki Vid Vižintin, Erik Jež in Andraž Žvokelj. Zahvalili bi se »Ščurkovim«, ki so postregli s slastnim ribjim brodetom, in Oštariji Ložice, ki je poskrbela za pijačo. Se vidimo naslednje leto.

Jesenski večer ob medenih dobrotah

Janez Melink, foto: Suzana Žnidarčič Šuligoj in Janez Melink

V petek, 27. septembra 2024, je Zeliščna sekcija Turističnega društva Kolorvat Lig organizirala jesenski večer ob medenih dobrotah.

Srečanje se je začelo z ogledom čebelnjaka Vladimirja Žnidarčiča v Britofu, potem pa je v Kulturnem domu Lig sledila

delavnica izdelovanja okrasnih dišečih sveč iz čebeljega voska. Ko so bile svečke dokončane, nam je naturopatinja Katja Kogej v zanimivem predavanju predstavila pozitivne učinke medu na zdravje in počutje. Dogodek smo zaključili s pokušino okusnih medenih dobrot.

Srečanje planincev pod Ježo

Besedilo in foto: Planinsko društvo Valentin Stanič

V nedeljo, 6. oktobra 2024, smo v Planinskem društvu Valentin Stanič Kanal organizirali srečanje planincev s pohodom.

Zjutraj smo se planinci iz raznih planinskih društev zbrali pri Planinskem domu pod Ježo in se po uvodnem pozdravu odpravili po od dežja namočenih in blatnih poteh na Ježo, vrh, ki je 30 minut oddaljen od našega doma. Po poti smo nabrali tudi nekaj jurčkov in kostanja. Na vrhu, ki je bil obsijan s soncem, smo se za kratek čas ustavili pri klopici ljubezni, malo poklepetali in pogledali naokoli proti vrhovom Krnskega pogorja, ki so bili obloženi z novozapadlim snegom in obdani z oblaki.

Pot smo nadaljevali proti vrhu Na gradu,

ki je sredi pogorja Kolovrata. Na vrhu so se nam odprli razgledi proti Matajurju, Krnskemu pogorju, grebenu Kolovrata,

Idrijskemu in Cerkljanskemu hribovju. Vsi vrhovi so bili zaviti v skrivnostne oblake.

Po skupinskem fotografiranju smo tu prestopili mejo med Slovenijo in Italijo in se po travnatih pobočjih spustili mimo Trinškega vrha do bivaka Zanuso na Kolovratu. Tu smo si vzeli malo več časa za počitek, malico in klepet. Nadaljevali smo pot na Breg in se spustili do reke Idrije. Pri vračanju proti Planinskemu domu pod Ježo smo lahko videli tudi, kakšno moč ima narava, ko smo prečkali dve strugi, polni ogromnih debel, ki jih je pred dnevi zaradi obilnega deževja hudournik prinesel s pobočja. Srečanje smo zadovoljni in polni pozitivne energije zaključili v Planinskem domu pod Ježo z odlično hrano, ki so jo skuhal v domu.

Tabor Mladinskega odseka PD Valentin Stanič Kanal

Besedilo in foto: Planinsko društvo Valentin Stanič

Mladinski odsek PD Kanal je bil 28. in 29. septembra 2024 na taboru v Planinskem domu pod Ježo. Udeležilo se ga je deset učencev.

Pred kosilom nam je gorski reševalec iz Tolmina predstavil opremo in delo

gorske reševalne službe. S seboj je imel tudi psičko reševalko. Tudi ona nam je pokazala nekaj svojih veščin. Ker nam jo je po kosilu zagodlo vreme in je začelo močno deževati, nismo mogli na pohod. Po kosilu sta vodnika Zvone in Jože pripravila vravno ograjo. Otroci so

se opremili z varovalnim kompletom in vsi so se preizkusili v plezanju po improvizirani steni. Bili so zelo pogumni. Zvečer sta nam razkazala še planinsko opremo za vse letne čase. Otroci so imeli več vprašanj ob preizkusu opreme.

Naslednji dan smo se prebudili v sončno jutro. Po zajtrku smo se odpravili na krajši pohod na Ježo in ogreli noge. Po kosilu nas je čakala daljša krožna pot. Hodili smo skozi gozd in šest potokov, prečkali reko Idrijo in prispeli na Breg v Italijo, kjer smo videli ostanke starega mlina. Nato smo se vzpeli do kočice na Solarjih, se malo odpočili ter naredili še zadnji vzpon na vrh Na gradu, ki ga domačini imenujejo tudi Pod klabuk. Uživali smo v čudovitem razgledu, nato pa smo se prijetno utrujeni odpravili nazaj proti planinskemu domu.

Preživeli smo zanimiva dneva planinskega tabora. Pohvalili bi nastanitev in hrano v domu. Bila je odlična!

Vključevanje mladih v delovanje ŠD Morsko

Besedilo in foto: Robert Dukšič

V društvu se trudimo k organiziranju in oblikovanju dogodkov privabiti čim več mladine. To vsekakor pripomore k boljšemu sobivanju in sodelovanju med različnimi generacijami v vasi.

Tako se tradicionalno mladi udeležujejo izdelave pustnih kostumov in pustovanja, turnirja odbojke na mivki itd. Letos so bili aktivni tudi pri delovno-čistilnih akcijah in pri pripravi dogodka ob odprtju otroških igral, kjer se je tudi izoblikovala ideja o poletnih športnih igrah pod reflektorji. Ta zamisel je hitro padla na plodna tla in tako smo v društvu organizacijo in izvedbo zaupali mlademu Klemnu Tinti. Z julijem so se igre začele in trajale vse dolgo vroče poletje. Večkrat tedensko ob delovnikih zvečer so prihajali mladi iz Morskega, Bodreža, Kanala

in drugod. Tu in tam se je pridružil tudi kakšen turist. Igrala se je odbojka, večinoma pa nogomet. Prav lep je bil pogled

na razsvetljeno igrišče, polno vrveža in življenja, ko so na sosednji stezi sočasno balinali tudi naši starejši vaščani.

Športne igre pod reflektorji

Barvanje ograje

Izdelovanje pustnih kostumov

Tekmovanje gasilske mladine

Kim Dugar, foto: Vladimir Dugar

Po dolgih letih smo v PGD Avče sestavili pionirsko in mladinsko ekipo ter ekipo pripravnikov in se letos spomladi udeležili tekmovanja GZ GORIŠKE V GASILSKI ORIENTACIJI 2024 v Desklah. Ekipa pripravnikov PGD Avče se je uvrstila na regijsko tekmovanje, ki je potekalo v soboto, 7. septembra 2024, v GZ Cerkno.

Tričlansko ekipo sta spremljala naš mentor, poveljnik PGD Avče, ter prostovoljni gasilec. Ob 9.30 smo začeli tekmovanje – orientacijo. Ekipa je dobila karto območja, po katerem se bomo gibali. S kompasom v rokah smo se odpravili na pet kilometrov dolgo pot po gozdu. Na progi so bile postavljene kontrolne točke, na katerih smo morali pokazati

Prijava ekipe

Zaključek tekmovanja

svoje znanje in hitrost pri izvedbi štafetne navezave orodja, praktičnih vaj iz orientacije, topografskih znakov, hitrostnega zvijanja cevi, radijskih zvez ter vaje iz polaganja napadalnega cevovoda. Ta nas je pričakala na koncu proge. Pot po gozdu je bila strma in blatna, a kljub temu nismo obupali. Na poti smo srečali tudi gasilce pripravnike društev PGD Most na Soči ter PGD Kobarid, s katerimi smo sodelovali in skušali najti pravo pot. V cilj smo pripeli ob 10.50 in se nato odpravili do igrišča, kjer smo izvedli še zadnjo vajo. Po tem smo se odpravili do gasilskega doma PGD Cerkno, kjer so nas prijazno pogostili s toplim obrokom.

Kljub strmi, naporni poti in utrujenosti smo zasedli odlično peto mesto.

Pihalni orkester Salonit Anhovo aktivno začel letošnjo glasbeno sezono

Pihalni orkester Salonit Anhovo

Pihalni orkester Salonit Anhovo je v začetku letošnje jeseni že aktivno stopil v novo glasbeno sezono. Šest najmlajših članov je svoje glasbeno znanje izpopolnjevalo že med poletjem. Ob koncu poletnih počitnic so se namreč udeležili poletnega festivala mladinske glasbene kulture Musica Creativa, ki ga že 43. leto prireja Zveza slovenskih godb. Mladi

so en teden preživeli na slovenski obali, kjer so ob koncu poletne šole svoje pridobljeno znanje predstavili tudi širši javnosti. Pripravili so kar tri koncerte. Dva koncerta v orkestrskih in komornih zasedbah so pripravili na Obali, zaključni koncert pa je 24. avgusta potekal v Slovenski filharmoniji v Ljubljani. Najmlajša članica anhovskega pihalnega or-

kestra je nastopila v Pihalnem orkestru Musica Creativa, drugi pa so zaigrali v Slovenskem mladinskem pihalnem orkestru.

Pihalni orkester Salonit Anhovo je letošnjo sezono odprl 7. septembra z nastopom na mednarodnem glasbenem festivalu Pihnfest v Cerknem. Poleg

anhovskih godbenic in godbenikov so obiskovalci lahko prisluhnili tudi Društvu godbenikov Cerkno in Kraški pihalni godbi Sežana. Glasbeniki so pred osrednjim glasbenim dogodkom skupaj korakali po cerkljanskih ulicah ob zvokih koračnic. Pestremu popoldnevu je sledil prav tako glasbeno obarvan večer. Na glavnem trgu v Cerknem so se namreč vse tri gostujoče godbe predstavile še z dodatnim koncertnim programom. Pihalni orkester Salonit Anhovo je september nadaljeval z nastopi po okoliških krajih. Pot jih je popeljala v Bovec, kjer so 21. septembra popestrili dogajanje na Blitz Bovec maratonu in s poskočnimi skladbami spodbujali tekače.

Godbeniki iz Pihalnega orkestra Salonit Anhovo na Musici Creativi (foto: Zveza slovenskih godb)

Oktobrski nastop na Kambreškem

V oktobru so godbeniki nastopali v kantski občini. V nedeljo, 20. oktobra, so na Kambreškem zaigrali ob obletnici pohoda na Globočak, 25. oktobra pa so v Gorenjih Desklah presenetili tabornike iz roda Odporne želve pri praznovanju njihove obletnice.

Za domače godbenike letošnja sezona prinaša kar nekaj sprememb, med drugim bodo zaigrali pod taktirko nove dirigentke. Naslednjič jim boste lahko prisluhnili v **Kulturnem domu Deskle 21. decembra, na njihovem tradicionalnem božično-novoletnem koncertu.**

Oratorij Župnije Kanal 2024

Besedilo in foto: Tadej Humar

V zadnjem tednu počitnic, med 26. in 30. avgustom, je bilo na župnijskem vrtu v Kanalu živahno. Ekipo 12 animatorjev je ob pomoči gospodinje, kuharic, vrtnarja in gospoda Aleša Rupnika pripravila oratorij, na katerem je več kot 30 otrok ob zabavi spoznavalo življenje preroka sv. Daniela pod geslom »Blagor zvestim«.

Animatorji so v avgustu začeli priprave na oratorij. Sestavili so program in uredili župnijski vrt, pri čemer je pomagal tudi župnijski vrtnar. Nato so pripravili nogometno igrišče in postavili napise.

Pripraviti je bilo treba tudi kostume in rekvizite za uprizoritev življenjskih dogodkov preroka sv. Daniela.

Dan na oratoriju smo začeli s skupno molitvijo v krogu. Za ogrevanje so otroci zaplesali banse, kmalu pa je sledila dramska igra. Medtem ko je Suzana (oseba iz Svetega pisma, ki jo je sv. Daniel rešil kamenjanja) brala zgodbo o življenju preroka sv. Daniela, so animatorji na odru uprizarjali zgodbo. Po predstavi je gospod Aleš otrokom razlagal in pojasnjeval dogodke, ki so se zgodili sv. Danielu, ter s svojim znanjem in mod-

rostjo zgodbo vpel v širši kontekst – kaj to pomeni danes za nas. Po poučni razlagi je sledilo petje, pri čemer sta animatorjem pomagali Petra Čelešnik in Marija Kralj. Po neutrudnem petju sta sledila malica ter odmor, da so se lahko otroci okrepčali pred katehezami. Pri katehazah so animatorji otrokom vsak dan razlagali novo temo (vrednoto) iz življenja sv. Daniela: moč molitve, zvestoba Bogu, čistost, spoštovanje svetega in božje varstvo. Opoldne so se udeleženci spet zbrali v krog za molitev angel Gospodov. Hitro so sledile razne delavnice, kjer so otroci lahko izbirali med različnimi de-

javnostmi, ali velike igre, kjer so skupine med seboj tekmoval v gradnji templja in zbiranju oseb iz življenja sv. Danie-la. Po napornem tekmovalstvu je sledilo slastno kosilo, ki sta ga letos pripravljali

Ana Kodelja in Kristina Stegel. Po kosilu pa so otroci ponavljali plesne gibe oratorijske himne in imeli prosti čas. Ob koncu dneva je Aleš dal blagoslov in otroci so utrujeni, a veseli odšli domov.

V četrtek je bil oratorijski dan daljši, namesto do 15.00 so se dejavnosti odvijale do 20.00. Popoldne so imeli tekmo v igri med dvema ognjema in delo po skupinah, kjer je vsaka skupina pripravila dramsko ali plesno točko za zabavni večer. Sledila je večerja in nato zabavni večer, kjer so skupine pokazale, kaj so pripravile. Večer je minil hitro z veliko smeha.

V petek je potekalo romanje v Krstenice, kjer je Aleš tudi daroval sveto mašo. Za popestritev poti do Krstenic so morali otroci iskati listke in jih zložiti skupaj, da so dobili zemljevid do skritega zaklada. Dan so zaključili s picami in sladlodom.

Ob tej priložnosti bi se rad še enkrat zahvalil vsem, ki ste pomagali pri uspešni izvedbi oratorija, še posebej ekipi animatorjev, ki je skrbela za brezhiben potek.

Karierna orientacija mladih

Miha Indihar, Pro-Mind

Zadnjih pet let sem za številne dijake po Sloveniji pripravil brezplačne predstavitve različnih študijskih programov in poklicev pod imenom Pro-MIND. Predstavitve so bile namenjene predvsem dijakom zaključnih letnikov, ki se odločajo o svoji nadaljnji poti.

V zadnjem letu so dijaki ob evalvaciji (297 odgovorov) pogosto omenili, da je škoda, ker takih predstavitev niso imeli že v osnovni šoli. Dejstvo je, da mladi relativno slabo poznajo različne poklice, saj se pri odločitvi o svoji prihodnosti bolj zanimajo za vzdušje na sami fakulteti kot pa za to, kakšen poklic jim v praksi ponuja določen študijski program.

Zaradi zelo dobrega odziva na predstavitve študijskih programov (v zadnjih petih letih sem pripravil več kot 200 predstavitev, na katerih je bilo več kot 22.000 prijav dijakov iz vse Slovenije in zamejstva) in zaradi potrebe mladih po raziskovanju poklicev sem se odločil, da v šolskem letu 2024/2025 pripravim serijo različnih predstavitev poklicev.

Predstavitve bodo trajale od oktobra do konca marca, v tem času pa bomo z različnimi strokovnjaki in sodelavci mladim približali določene poklice. Vseh poklicev ne bomo predstavili, saj jih je več, kot je dni v koledarskem letu, bomo pa predstavili čim bolj raznovrstna področja dela.

Kako predstavitve potekajo?

Vse predstavitve so popolnoma brezplačne in brez kakršnih koli obveznosti. Samo treba se je prijaviti na spletni strani: <https://pro-mind.si/pro-mind-junior/> s pomočjo prijavnega obrazca. Ob prijavi lahko učenci in dijaki postavijo vsa vprašanja, ki jih zanimajo v povezavi z določenim poklicem. Prijavljeni dobijo povezavo na dan predstavitve, približno dve uri pred samim dogodkom.

Na predstavitvi uvodoma podamo osnovne informacije, nato pa sledi predstavitev strokovnjaka z določenega področja, ki odgovarja na vprašanja, ki so jih mladi poslali ob prijavi. Pri gostih si pogosto pomagamo tudi s študenti višjih letnikov, ki so že vključeni v pro-

ces dela. Med predstavitvijo lahko udeleženci postavljajo dodatna vprašanja po mikrofону ali pa vprašanje preprosto napišejo v pogovorno okno.

S tem pristopom lahko različne poklicne panoge približamo mladim iz vse Slovenije. Idejo zelo dobro podpirajo različne srednje šole, s katerimi smo v teh nekaj letih vzpostavili dober način sodelovanja. Veliko zanimanja so pokazale tudi nekatere osnovne šole, ki sem jih obiskal pred začetkom šolskega leta.

Koliko bo projekt predstavitve poklicev učinkovit med mladimi, pa bodo pokazale številke prijavljenih in sodelujočih ob koncu šolskega leta. Predstavitve študijskih programov so med srednješolci naletele na zelo dober odziv, zato verjamem v dober odziv tudi pri predstavitvah poklicev.

Vabljeni vsi učenci višjih razredov osnovne šole, da se pridružite raziskovanju poklicev, pa tudi vsi srednješolci, saj bodo še vedno potekale tudi predstavitve študijskih programov, tako kot doslej.

Pesmi in melodije kanalskih devetošolk

Irena Hočevar Križnič, foto: arhiv OŠ Kanal

Devetošolki OŠ Kanal Zala Velišček in Dajana Konjedic v svojem prostem času svoja občutja prelivata v besede in melodije. Večkrat sta nastopili na šolskih prireditvah, Zala z recitacijami svojih pesmi, Dajana pa svoje skladbe zaigra in zapoje.

Zala, doma iz Kanala, je začela pisati pesmi v 8. razredu in zdaj se jih je nabralo za cel zvezek. Piše o svojem doživljanju sveta, o prijetnih in manj prijetnih trenutkih svojega življenja. Vedno znova je treba, kot pravi, zbrati pogum, ko stopi na oder. Vesela je, če ji poslušalci prisluhnejo in jih njene pesmi ganejo. V letošnjem šolskem letu je nastopala že trikrat. Na kitari jo pogosto spremlja njena sošolka Dajana.

Dajana Konjedic, ki živi v okolici Kala nad Kanalom, ves svoj prosti čas posveča glasbi. S svojimi skladbami se z veseljem predstavi na šolskih in obšolskih prireditvah. Kitaro se je naučila igrati sama,

uči se je od 5. razreda osnovne šole. V njeni družini se vsi posvečajo glasbi, Dajana pa je začela besedila in melodije ustvarjati kar sama. Najprej ustvari glasbo, nato napiše še besedilo. Njeno glasbeno nadarjenost je opazila učiteljica glasbe Mojca Jerončič in ji na začetku letošnjega šolskega leta omogočila s pomočjo finančnih sredstev šole in občine snemanje avtorske skladbe z naslovom Kjer je srce, sem doma. Dajana je sama napisala besedilo, pesem uglasbila, zaigrala na kitari in zapela. Na klaviaturi jo je spremljal Martin Jerončič. Posnet je bil tudi videospot, ki ga je pod mentorstvom učiteljice Mateje Strnad posnel ob Soči v Kanalu in v okolici njenega doma njen sošolec Nace Strnad. Dajana z veseljem nastopa in si želi svoje glasbeno ustvarjanje izpopolnjevati.

OŠ Kanal ima naziv kulturna šola, organiziramo različne dejavnosti in spodbujamo kulturno ustvarjanje svojih učencev. Veseli smo, da razvijajo svoje talente

in se predstavijo v domačem kraju in tudi širše.

Naše težave

Nobena težava ni samoumevna, a vseeno je lahko neumna.

Večina naših težav res ne vpliva na naše kratko življenje.

Ljudje se sami zakopljejo v začaran krog brez smisla.

A ko spoznaš življenje z druge strani, se najdeš v izgubljeni praznini svojega srca.

Zala Velišček, 9. b

Dajana

Zala in Dajana

Tabor za vedoželjne učence in učenke: Raziskovanje Krasa

Dominika Slokar De Lorenzi, Mateja Strnad in Mojca Jerončič, foto: arhiv OŠ Kanal

Iz deževnega Kanala so se v petek po pouku učenke in učenci Osnovne šole Kanal odpravili v sončno kraško vas Pliškovicca. V Hostlu Kras so se hitro nastanili, pojedli malico ter se skupaj z lo-

kalnim kamnosekom sprehodili po vasi in do njegove delavnice. Preizkusili so se kot pravi kamnoseki. Po težkem delu so bili že pošteno lačni, zato so devetošolci napekli toplih kruhkov. V soboto so cel

dan preživeli na delavnicah: lego, robotika, ustvarjanje šolske in eko himne. Ko je prišla lakota, so za kosilo (testenine z ragujem) poskrbele šestošolke, za večerjo (palačinke) pa devetošolke in deveto-

šolci. Nedelja je kaj hitro prišla, zjutraj so še malo dokončali naša dela, potem pa se sprehodili do lokalne čebelarke, kjer so se naučili veliko novega o čebelah in pomenu čebelarstva. Poskusili so tudi veliko različnih medov: cvetlični, akacijev, bršljanov, rešelikov. Po končanem ogledu so se sprehodili po vasi do hostla, kjer so počakali na odhod domov.

Prireditev ob dnevu Soče

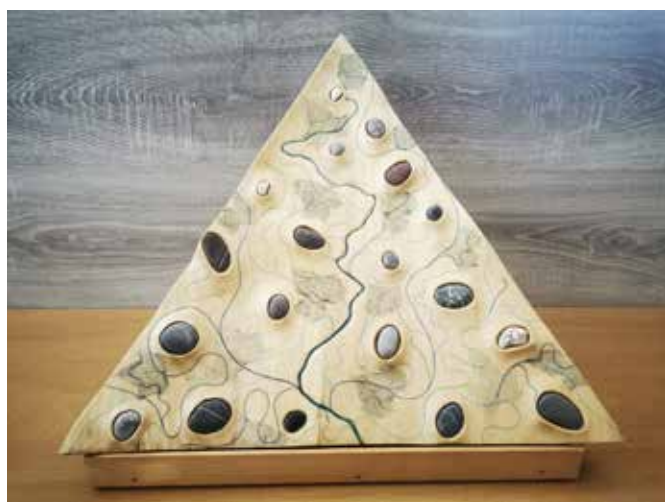
Jaka Žorž, foto: arhiv OŠ Kanal

Na Osnovni šoli Kanal smo 14. oktobra z interno prireditvijo obeležili dan reke Soče. Rdeča nit prireditve je bilo življenje v krajih ob Soči nekoč in danes ter povezava ljudi na območju Občine Kanal z reko. Prireditev je potekala v večnamenski dvorani Osnovne šole Kanal, udeležili pa so se učenci iz vseh devetih razredov, učitelji, vodstvo šole ter predstavnice Občine Kanal in Turistično informacijskega centra Kanal.

Na prireditvi, ki je bila povezana z večpredstavno vsebino, so nastopili

učenci prvega, četrtega, šestega, osmega in devetega razreda ter iz podružnice Kal nad Kanalom. Odkrili so svoje dojemanje reke ter njenega naravnega in družbenega okolja. Predstavili so življenje nekoč, izpostavili posebnosti iz življenja starovercev ter osvetlili vpliv človekove današnje dejavnosti na reko in prostor ob njej. Prireditev je zaključila video projekcija stvaritev učencev pri predmetu Likovno snovanje.

Regijsko tekmovanje Zlata kuhalnica

Dominika Slokar De Lorenzi, foto: arhiv OŠ Kanal

Naši kuharji Jernej, Lana, Tjaša in Marija Ana so si ponovno nadeli predpasnike, na štedilnike so postavili lonce in poneve in v njih namešali srebrno priznanje v tekmovanju Zlata kuhalnica. Pripravili so jabolčni funšterc, piščančjo obaro z roza žličniki in pistacijevo-nutelin kavni napitek. Vse tri jedi so značilne za zassavsko regijo in so rudarjem dajale moč pri težkem podzemnem delu.

Ekstempore

Barbara Kožlin, foto: arhiv OŠ Kanal

Učenci Rajmond Kofol, Neža Perše in Nika Gavez Komel so v petek, 4. oktobra 2024, zastopali našo šolo na 34. tradicionalnem ekstemporu OŠ Šempas. Dogodek je potekal v bližnjem kraju Osek, tema pa je bila: oseške gase. Učenci so lahko sami izbirali tehniko in format slikanja. Po predhodnem ogledu vasi so začeli ustvarjati. Na koncu smo postavili razstavo in prejeli priznanja.

Prvi šolski dan na OŠ Kanal

Valentina Dugar, foto: arhiv OŠ Kanal

Drugega septembra so se na OŠ Kanal spet odprla šolska vrata, skozi katera je vstopilo 19 radovednih prvošolcev skupaj s starši. V večnamenski dvorani so jim drugošolci pripravili sprejem z zabavno in poučno točko, s katero so jih na igriv način popeljali skozi svet abecede. Prvošolce so s toplimi besedami nagovorili gospa ravnateljica Barbara Kragelj Jerič, gospod župan Miha Stegel ter policist in redar.

Učiteljci Katja in Valentina sta sprejeli 16 učencev, ki bodo obiskovali šolo v Kanalu, učiteljica Tjaša pa tri učence, ki bodo obiskovali podružnično šolo v Kalu nad Kanalom. Učenci so prejeli rumeno rutko in knjižno kazalo, saj bodo letos vstopili v svet črk in branja. Ogledali so si učilnico prvega razreda in spoznali svoje sošolce, nato pa smo se vsi skupaj posladkali s torto.

Prvi šolski dan smo obogatili še s pesmico Lili in Bine in s plesom razveselili še starše.

Dan varnosti na OŠ Deskle

Učenci OŠ Deskle, foto: arhiv OŠ Deskle

Učenci od 1. do 9. razreda smo imeli v petek, 25. oktobra 2024, tehniški dan. Najprej smo se vsi zbrali v svojih matičnih učilnicah. Razredniki so svojim učencem predstavili potek dneva ter na kratko opisali dejavnosti, ki so potekale po različnih postajah. Po zvočnikih smo zaslišali glas, ki nas je nekaj minut opozarjal na evakuacijo. Zbrali smo se na zbirnem mestu, kjer so nas učitelji prešteli. Na srečo je bila to le vaja. Po odmoru za malico smo se zbrali v zgornji avli, kjer nam je policist opisal potek dela policije ter kako ravnati v prometu.

Na naslednji postaji so se nam predstavili gorski reševalci, ki so s pomočjo reševalnega psa prikazali praktično delo.

Sledilo je srečanje z vodnikoma, ki sta s seboj pripeljala kar tri pse. Prikazala sta nam, kako so izurjeni in koliko časa traja njihovo šolanje. Ostali smo odprti ust, saj nismo vedeli, da imajo ti štirinožni prijatelji toliko učenja za sabo. Od tam

smo se odpravili v telovadnico, kjer smo spoznali, kako ravnati s ponesrečenci ter kako poteka oživljanje. Pred šolo so nam policisti opisali, kako zagotavljajo prometno varnost, katere pripomočke uporabljajo. Dovolili so nam tudi pokukati v njihova vozila ter meriti hitrost avtomobilov na glavni cesti. Kazni tokrat ni bilo treba deliti. Gasilci pa so prikazali, kaj se zgodi, če ponev, polno olja, poliješ z vodo. Tega nikar ne počnite doma!

Kaj mi bo ostalo v spominu:

- gasilci, ki so nam pokazali, kako hitro zagori olje, če mu dodamo vodo;
- usposobljeni vodnik, ki nam je s svojo psičko prikazal nevarnosti v gorah ter kako reševati poškodovane ljudi;
- evakuacija, ker je bila šola v dimu in je zgledalo kot pravi požar;
- reševalni psi, ker dobro vohajo in zato lahko pomagajo pri iskanju poškodovancev pod raznimi ovirami;
- vaja oživljanja;
- postopek urjenja psov;

- kako sem lahko pogasil požar;
- reševalni pes, ki je lajal na ukaz;
- kako rešiti človeka, ki je v nezavesti;
- oprema gasilcev in gorskih reševalcev;
- postopek šolanja za poklic policista;
- gašenje z gasilnim aparatom;
- policisti, ki so nam dovolili, da smo merili hitrost;
- kako sem božal psa in me je polizal po roki;
- policisti, ki so nam podarili sestavljanke in balone.

Izvedba dneva varnosti ne bi bila tako poučna in zanimiva brez Gorske reševalne službe Tolmin, Enote reševalnih psov Severne Primorske, prometne in splošne policije ter vodnika službenih psov Policijske uprave Nova Gorica, Rdečega križa in gasilcev PGD Kanal, zato se vsem navedenim iskreno zahvaljujemo. Upamo, da nas bodo še obiskali, a naj bo tudi takrat le za vajo in pridobivanje novih znanj.

Reka tisočerih obrazov

Učenci OŠ Deskle, foto: arhiv OŠ Deskle

Reka Soča je ena najlepših in najbolj ohranjenih alpskih rek v Evropi. Velja za pomembno naravno vrednoto Triglavskega narodnega parka, tako v Sloveniji kakor tudi po svetu pa je znana po čudoviti smaragdni barvi. **Štirinajsti oktober** je njen dan, zato smo na OŠ Deskle **dan reke Soče** obeležili na različne načine.

Učence od 1. do 3. razreda sta obiskali gospe Marja in Daša in jih na krikih pravljic popeljali od izvira do izliva reke Soče. Učenci so tako spoznali Vodobruhca, tri sestre – Sočo, Dravo in Savo –, zeliščarko in jasnovidko, pa tudi veliko zanimivih podatkov o sami reki. Predstavili sta jim tudi lokalno znamenitost – staro piščal kabrcu, na katero sta tudi zaigrali.

Četrtošolci so obeležili dan Soče s številnimi zanimivimi dejavnostmi. Najprej so poslušali kratko predstavitev o reki

UGANKA

Smragdna reka iz gove potoci se vije
in se v morje izliva.
Iz te potoci je v njej najbolj znana
v njej največ kranj.

Kaj je to?

reka Soča

Soči, v kateri so izvedeli veliko novega. Z učiteljico so se pogovarjali o izvoru reke, njeni poti, izlivu, bogatem živalskem in rastlinskem svetu ter o njenem pomenu za naravo in ljudi. Opremljeni z novim znanjem so se nato odpravili raziskovat bližnjo plažo, kjer so imeli priložnost nabrati naravni material, ki so ga nato uporabili pri izdelovanju **makete okolice naše šole**. Med nabiranjem so se tudi poigrali in se nasmejali, hkrati pa se tudi veliko naučili o pomenu ohranjanja okolja in lepotah narave. Ko so napolnili vse žepe, so se počasi vrnili v učilnico in začeli z izdelovanjem makete. V delo so vložili precej truda, uporabili veliko ustvarjalnosti, predvsem pa dokazali, da znajo drug z drugim dobro sodelovati, saj jim je s skupnimi močmi uspelo izdelati čudovit izdelek, na katerega so zelo ponosni. In mi z njimi.

Sledilo je še poustvarjanje na temo reke Soče, pri čemer je nastalo kar nekaj zanimivih del – pesmice, uganke in kratki zapisi, ki odražajo znanje in občutke o naši smaragdni lepotici, hkrati pa tudi ustvarjalnost četrtošolcev.

Učenci **5. razreda** so se z razredničarko pogovarjali o tem, kaj jim Soča predstavlja, kaj vedo o njej, katere koristi prinaša vsem in kakšno bi bilo naše življenje brez nje. Iz pogovora je nastal miselni

vzorec, ki so ga učenci preoblikovali v oblak.

Nato so spoznali nekatere umetnike, ki jih je Soča navdahnila. Prebrali so Gregorčičevo Soči, poslušali Mlakarjevo Sočo in si ogledali posnetek Soča voda je šumela Tinke Stanič. Pogovorili so se tudi o temnem delu zgodovine, ki se je odvijal ob Soči.

Sledilo je ustvarjanje. Učenci so v skupinah iskali rime, oblikovali reklame, opisovali videz reke in dejavnosti, ki se odvijajo na njej in ob njej.

Šestošolci so se sprehodili do naše lepe reke Soče. Ponovili so, da je reka Soča do sotočja z reko Tolminko ohranjena v svoji naravni podobi, srednji del med Mostom na Soči in Solkanom, v katerem smo tudi mi, pa zaznamuje niz umetnih zajezev za potrebe velikih hidroelektrarn.

Želijo si, da bi vsi skupaj poskrbeli, da bi lahko še dolgo občudovali to značilno smaragdno barvo reke, ki teče ob naši šoli.

Učenci od 7. do 9. razreda so si ogledali celovečerni dokumentarni film *Trenutek* reke režiserke Anje Medved. Film govori o reki Soči od izvira do izliva. Čeprav reka Soča slovi po lepi, privlačni smaragdni barvi, pa je hkrati tudi divja in nevarna, ob njej pa je divjala krvava fronta. Gre za mejno reko z moškim (Isonzo) in ženskim (Soča) imenom, ki povezuje dve različni pokrajini – Alpe in Mediteran.

»Tako reka kot film se v svojem bistvu povezujeta s pojmom minevanja. Čas reke in čas filma je hkrati bežeč in statičen. Nikoli ne moremo dvakrat stopiti v isti film, čeprav ga lahko ustavimo in zavrtimo nazaj. Edini možni čas tako reke kot filma je nenehna sedanost.« (Anja Medved, režiserka filma)

Dan reke Soče naj torej ne bo le en dan v letu, ampak vsak dan, ko se v njeni bližini vozimo in sprehajamo ter jo občudujemo. **Drugošolci** se s tem strinjajo, saj so letošnji jesenski pohod izvedli z opazovanjem čudovitih barv in razgledov ob smaragdni reki. Tudi 16. oktobra jih je lepota z veseljem pozdravila.

Ekokul čebele iz vrtca Deskle ločujejo in reciklirajo

Nika Mutavčič, foto: arhiv OŠ Deskle

Naš vrtec v tem šolskem letu sodeluje v projektu Ekologija. Zavedamo se, da je ekologija zelo pomembna, in prav tako tudi ekološke dejavnosti. Zato smo v naši skupini takoj zavihali rokave, staknili glave in se začeli pogovarjati o ekologiji. Kaj to sploh je? In kaj lahko mi naredimo za lepši svet?

Za začetek smo si ogledali filmček društva EkoKul o recikliranju, ločevanju odpadkov, samooskrbi in trajnostnem razvoju. Besedo ekologija so otroci takoj povezali z odpadki. Tako smo začeli prvo ekološko dejavnost – ločevanje odpadkov. Najprej smo odšli na sprehod po kraju ter si ogledovali ekološke otoke. Prišli smo prav do zbirnega centra v Anhovem. Imeli smo to srečo, da je ravno takrat na enega izmed ekoloških otokov prišel smetarski tovornjak in praznil smetnjake. To je bilo zelo zanimivo.

Po opazovanju ekoloških otokov smo si svojega naredili tudi v igralnici. Otroci so s tehniko kaširanja oblekli kartonaste škatle ter jih pobarvali. Igrali smo didaktično igro ločevanja odpadkov ter z uporabo IKT-tehnologije spoznali Eko ježka in skupaj z njim poskušali pravilno razvrstiti odpadke. Iz odpadnega materiala smo ustvarili tudi zelo zanimive umetnine.

Ločevati smo se že naučili. Naša druga ekološka dejavnost je bila recikliranje – iz starega nastane novo. Ker v vrtcu pridelamo veliko odpadnega papirja,

smo se odločili, da ga bomo reciklirali. Z otroki smo natrgali odpadni papir na majhne koščke ter z njim napolnili dve vedri. V vedra smo nato natočili vročo vodo in papir pustili namakati do naslednjega dne.

Naslednji dan smo namočeni papir dobro zmleli s paličnim mešalnikom, ki smo si ga sposodili v kuhinji. Dodali smo tudi koščke barvnega krep papirja in tako dobili barvno pulpo. V dobljeno pulpo smo dodali malo lepila Mekol, da bi bil papir kompaktnější. Kakšen užitek za otroke je bil, ko so smeli to pulpo premešati z golimi rokami.

Tako, zmes je bila pripravljena. Lahko smo začeli izdelavo novega papirja. To smo naredili tako, da smo nanašali pulpo na sito ter jo razporedili po celotni površini. Nato smo z gobico rahlo pritiskali nanjo, da smo se znebili odvečne vode. Pripravljeni mokri papir smo prevrnili na krpo. Z valjarjem smo ga še povaljali, da smo ga poravnali. No, papir je bil pripravljen na sušenje.

Veste, kaj ... lahko vam izdamo majhno skrivnost. Iz svojega recikliranega papirja bomo pripravili nekaj za vas, starši.

Več pa ne smemo izdati.

Ko v Desklah zadiši po kostanju

Nika Mutavčič, foto: arhiv OŠ Deskle

Tako kot vsako leto so nas tudi letos člani Društva upokojencev Deskle - Anho vo povabili na že tradicionalni pohod s kostanjevim piknikom.

Z velikim veseljem smo se odzvali ter na piknik povabili tudi stare starše, saj na takem dogodku ne smejo manjkati. Otroci vsako leto komaj čakajo, da bodo jedli kostanj z nonami in nonoti.

Mlajši so do taborniškega prostora prišli po krajši poti skozi kraj, starejše pa je pot peljala po spodnji trim stezi mimo Grlevšča. Na cilju nas je pričakal sveže pečen, slasten kostanj, za katerega vedno poskrbijo naši upokojenci. Zato bi se jim radi zahvalili za sodelovanje, organizacijo in pogostitev.

Devetnajst pikapolonic je priletelo v 1. razred OŠ Deskle

Alenka F., foto: arhiv OŠ Deskle

V ponedeljek, 2. septembra 2024, smo na naši šoli sprejeli 19 novih učencev prvošolcev.

Otroke in starše sta najprej pozdravila ga. ravnateljica in g. župan.

S kratkim kulturnim programom pa so jih pričakali učenci razredne stopnje.

Po prejemu rumene rutke sta jim dobro počutje in uspešno leto zaželela še Lina

in Tinej, predstavnika šolske skupnosti. Šolska himna je prvošolce pospremila v njihov razred, kjer so z učiteljicama ustvarjali.

Dan smo slavnostno zaključili s pogostitvijo.

Dobrodelna akcija »Rokometno srce Goriške«

Besedilo in foto: Rokometni klub Šempeter - Vrtojba

Rokometni klub Šempeter - Vrtojba, ki izvaja brezplačni krožek rokometu tudi na osnovni šoli v Desklah, je sezono 2023/2024 zaokrožil konec junija z dogodkom, ki poleg tekmovalnosti in zabave združuje tudi dobrodelnost. Ta je namenjena pomoči šolam za zagotovitev dodatne rokometne opreme. Pri tem so ključna sredstva donatorjev.

Trenerji Rokometnega kluba Šempeter - Vrtojba, ki izvajajo brezplačne rokometne krožke sedaj že na 11 osnovnih šolah na Goriškem, so pri delu z otroki opazili, da šolam primanjkuje ustrezne športne opreme. Zato so v klubu pognali dobrodelno akcijo »Rokometno srce Goriške - zberimo opremo in zgradimo prihodnost«. Na akcijo sta se v sezoni 2023/2024 odzvali dve podjetji Spintec in Bolton Adriatic. Z njuno pomočjo je zagotovljena dodatna rokometna oprema za izvajanje krožkov v šolah na Vogrskem in v Bukovici ter Prvačini.

Dobrodelna akcija se je zaključila konec junija v sklopu celodnevnega dogodka,

na katerem so se zbrali športniki, trenerji, starši in širša skupnost. Prireditvi so prisostvovali tudi predstavniki pokroviteljev, šol in župana občin Šempeter - Vrtojba Milan Turk in Renče Vogrsko Tarik Žigon. Oba sta pozdravila široko zastavljeno delo Rokometnega kluba Šempeter - Vrtojba, ki spodbuja zdrav

življenjski slog in omogoča razvoj najbolj nadarjenih športnikov v tekmovalnem duhu.

Vpis na krožke je možen vse leto. Več informacij: 040 245 348, info@rk-sem-petervrtojba.si.

Twirlarke več kot pripravljene na novo sezono

Športni twirling klub Deskle, foto: arhiv ŠTKD

Tako kot večina so tudi twirlarke že zakorakale v novo sezono. Da so s sezono lažje začele, so se po krajšem premoru zbrale v Ajdovščini, kjer so od 2. do 4. avgusta potekale priprave na novo se-

zono. Priprave dekletom omogočajo, da se pred začetkom sezone naučijo novih elementov, ki jih bodo kasneje uporabile v koreografijah, poleg tega pa je to tudi priložnost, da se dekleta med seboj

družijo, zabavajo in med seboj še bolj povežejo. Tudi letos to ni bilo nič drugače. Twirlarke so se v treh dneh veliko naučile, se zelo zabavale na bazenu in ob igranju različnih družabnih iger.

Twirlarke polne lepih spominov po zaključku priprav

Tako kot vsako leto so si dekleta iz najstarejše skupine kljub pestremu začetku sezone 21. septembra vzela čas in ob spremljavi koračnice popestrile dogajanje na blitz bovškem maratonu ter v malo drugačni, in sicer navijaški vlogi pričakale in spodbujale zmagovalce in zmagovalke na fun runu in polmaratonu. Kmalu za tem, 4. oktobra, pa sta Špela in Katja na srečanju upokojencev Primorske zaplesali krajšo točko in s tem pričarali lepo vzdušje vsem udeležencem.

Twirlarke sedaj že pridno vadijo in pilijo koreografije za prve kvalifikacije, ki jih čakajo januarja.

Povzetek sezone frizbi ekipe Verti-GO pri Športnem društvu Dekatlon

Tilen Volk, foto: arhiv ekipe Verti-GO

Ultimate frizbi (ali preprosto ultimate) je ekipni šport, ki združuje elemente ameriškega nogometa, košarke in nogometa, vendar z edinstvenim rekvizitom – frizbijem (letečim diskom). Šport temelji na hitrem gibanju, taktični igri in brezkompromisnem ekipnem duhu, saj pri njem ni sodnikov. Namesto tega igralci sami dosledno upoštevajo t. i. »duha igre«, kar pomeni, da sami kličejo prekrške in negujejo spoštljiv in pošten odnos do nasprotnikov.

Cilj igre je doseči zadetek tako, da si igralci ekipe podajajo frizbi in ga ujamejo v nasprotnikovi končni coni (podobno kot v ameriškem nogometu). Ultimate se igra v različnih oblikah, od pet proti pet do sedem proti sedem, na travi, v dvorani ali na plaži. Ta šport združuje vrhunsko telesno pripravljenost, izjemno tehniko metanja in ujemanja, strateško razmišljanje in ne nazadnje močnega ekipnega duha, kar ga dela edinstvenega v svetu športa.

Tako je ekipa Verti-GO v letošnji sezoni dosegla vrsto izjemnih uspehov na domačih in mednarodnih turnirjih z vztrajnostjo, ekipnim duhom in vrhunsko igro.

Februarja smo se udeležili dvoranskega turnirja Lord of the Bugs v Gradcu v Avstriji. Med 20 ekipami smo se borili v napetih in fizično zahtevnih tekmah ter na koncu osvojili odlično šesto mesto. Naša ekipa je blestela tudi po zaslugi Aurore Lešnik, igralka svetovnega razreda, ki je prispevala k naši taktiki in motivaciji na terenu. Igrati ob njej je bil poseben privilegij in velik navdih za celotno ekipo.

V maju smo sezono nadaljevali na turnirju na prostem Everybody Goes Boom! v Krškem, ki je potekal v obliki pet proti pet. Med osmimi ekipami smo po več odličnih predstavah na igrišču dosegli tretje mesto, kar je bilo izjemno priznanje za našo zagnanost in trdo delo na prostem.

Naša največja zmaga pa je prišla julija, ko smo nastopili na turnirju Missuldisc v čudovitem okolju ob jezeru Lago di Como v Gera Lariu v Italiji. Turnir je potekal v obliki sedem proti sedem in je gostil 16 ekip iz vse Evrope. S sijajnimi predstavami in neustavljivo energijo smo osvojili prvo mesto, kar je največji dosežek ekipe Verti-GO v tej sezoni. Zmaga na takem turnirju je bila vrhunec naše sezone in potrditev naše odličnosti na mednarodni ravni.

Le 14 dni po tem nepozabnem turnirju smo ponovno stopili na igrišče, tokrat v Avstriji pri Gradcu na turnirju pet proti

pet, imenovanem Solar Cup. Po izjemno napetem finalu smo med 16 ekipami osvojili drugo mesto, kar je bil še en pomemben mejnik v naši sezoni.

Sezona 2024 je za ekipo Verti-GO nedvomno sezona prebojev, uspehov in izjemnih ekipnih dosežkov. Veselimo se novih izzivov in turnirjev, kjer bomo ponovno dokazali svojo zagnanost, športnega duha in ljubezen do ultimate frizbija.

Naslednji tak turnir bo že 14. decembra 2024, ki ga bomo po uspešni lanski izvedbi tokrat drugič organizirali v sodelovanju s Športnim društvom Dekatlon v Desklah. Vljudno vabljeni vsi!

Vse nadobudneže in vse, ki bi šport radi približje spoznali, pa vabimo, da se nam vsako sredo od 20.00 naprej pridružite v deskljanski telovadnici na vadbah frizbija.

Že 18. iz Ročinja na Triglav

Simon Prinčič, foto: arhiv PD Valentin Stanič

Letošnji termin tradicionalnega pohoda iz Ročinja na Triglav je bil določen v začetku leta, prenočišča so bila rezervirana že pred nekaj meseci, saj so kočje v okolici Triglava v visoki sezoni precej oblegane. Število zainteresiranih udeležencev se je spreminjalo do nekaj dni pred odhodom,

ko nas je ostalo pet, kombinacija mladosti in izkušenosti, ta prava ekipa, ki se ji je pridružil še radijski voditelj, da bi ob polnoletnosti pohoda posnel nekaj izjav, spremljal nas je prvih nekaj ur do vasice Žabče nad Tolminom.

Trasa je potekala kot že nekaj zadnjih let. Prvi dan smo se zgodaj zjutraj zbrali pri Domu Valentina Staniča v Ročinju, od koder smo krenili na tridnevno pot proti Triglavu. Pred hišo v Ročinju nas je pričakal Rudi Brezavšček, idejni vodja pohoda, in nam zaželel srečno pot. Odpravili

smo se proti Mostu na Soči, ob jezeru nadaljevali do cerkvice sv. Marka nad Žabčami, kjer smo stopili na planinsko pot, ki vodi do planine Lom, nadaljevali smo mimo planine Kuk do planine Razor, kjer je sledil daljši počitek. Pred nami je bil glavni vzpon dneva do prevala Globoko, nadaljevali smo s prehodom na gorenjsko stran, kjer nas je čakalo še nekaj ur hoje do Doma na Komni, kjer smo imeli rezervirano prenočišče.

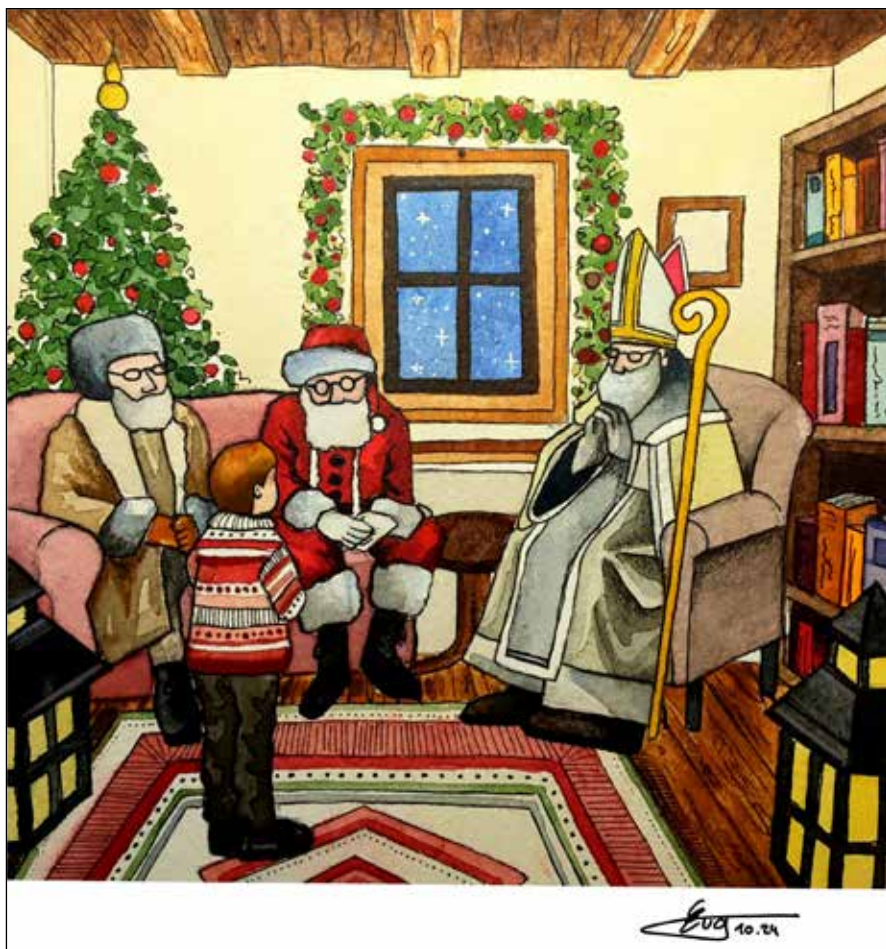
Glede na možnost popoldanskih neviht smo se odločili, da naslednje jutro od Doma na Komni startamo prej kot običajno, pot nas je vodila po dolini Triglavskih jezer do Zasavske kočice na Preho-

davcih in naprej čez Kanjavčeve police do Doliča, kjer smo zaključili hojo drugega dne.

Tudi zadnji, tretji dan smo se, da bi se izognili popoldanskim nevihtam, odločili, da proti Triglavu krenemo zgodaj. Vzpon do Triglava je minil brez posebnosti, v dobrih dveh urah smo bili na vrhu. Sledila sta spominsko fotografiranje in krst enega izmed udeležencev. Po krajšem počitku smo nadaljevali s spustom proti Kredarici, kjer smo se odločili, da zaradi možnosti poslabšanja vremena v popoldanskem času spremenimo prvotno predvideno traso pohoda, ta je bila od Kredarice do Doma Valentina Staniča

pod Triglavom in naprej do Vodnikovega doma, kar bi pomenilo slabi dve uri več, tako smo nadaljevali naravnost do Vodnikovega doma na Velem polju in do Rudnega polja, kjer smo zaključili svoj tridnevni pohod.

Veseli me, da je tudi letošnji pohod minil brez težav v prijetnem, sproščenem vzdušju in da se pohodu pridružuje vedno več mladih, tako da se za nadaljevanje tradicije ni bati. Kot zanimivost smo bili letos vsi udeleženci člani Planinskega društva Valentin Stanič Kanal, in to ravno v letu, ko obeležujemo 250. obletnico rojstva Valentina Staniča.

Avtorica: Eva Trampuš

NOVOLETNA POGAČA

(Občina Kanal ob Soči)

1 kg bele moke, 2 jajci, skodelica sladke smetane, skodelica medu, skodelica mletih orehov, sol, žlička koromačevih cvetov, mleko po potrebi, skodelica celih lešnikov.

Belo moko stresemo v skledo in vanjo zamešamo razžvrkljana jajca, skodelico sladke smetane in skodelico medu, kar naposled zamešamo v testo. Previdno dolivamo mleko in nato vmešamo še orehe, sol, žličko koromačevih cvetov in skodelico lešnikov. Mešamo še naprej, trdoto pa uravnavamo z mlekem. Testo damo nato v pekač, ga pokrijemo in pustimo na toplem $\frac{1}{2}$ ure. Pogačo damo v pečico, kjer jo pečemo okoli $\frac{3}{4}$ ure.

(Vir: Doline in okusi: dediščinske jedi v občinah Kanal ob Soči in Praprotno / [recepte zbrala, avtorja besedil Pavel Medvešček in Slavica Plahuta; uredila Slavica Plahuta; prevajanje Diego Biloslavo s. p.; fotografije Marko Puc et al.], Občina Kanal ob Soči, 2015, str. 133)

Dom Valentina Staniča pod Triglavom

2332 m

VALENTIN STANIČ
(1774-1847),
DUHOVNIK, HUMANIST,
PRVI SLOVENSKI ALPINIST

RODIL SE JE V BODREŽU PRI KANALU, PREMOŽNEMU KMETU. IMEL JE BRATA IN ŠTIRI SESTRE.

OD MLADIH NOG SO SE UČILI PRONI BITI, TRDO DELATI IN LEPO MOLITI.

1793. JE ODŠEL V SALZBURG NA ŠTUDIJ FILOZOFIJE IN BOGOSLOVJA, KJER SO GA PRITEGNILE OKOLIŠKE GORE.

PROFESORJU NARAVOSLOVNIH VED JE POMOĞAL PRI MERITVAH SALZBURSKE DEŽELE.

Profesor Schiegg

KARDINAL SALM ORGANIZIRA PRVENSTVENI VZPON NA GROSSGLOCKNER (VELIKI KLEK). ŠEL BOŠ ZRAVEN, A NAJPRED OPRAVI PRIMERJALNE MERITVE...

28.7.1800 SO ŠTIRJE DOHAČINI IN EN ŽUPNIK OSVOJILI VRH GROSSGLOCKNERJA (3798 M).

STANIČ JE NIŽJE OPRAVLJAL MERITVE.

KASNEJE ISTEGA DNE...

NASLEDNJI DAN SE JE STANIČ POVZPEL NA VRH. NAJPRED JE SPLEZAL NA KOMARČO,* ZAKOLIČENO V TLA OD PRVOPRISTOPNIKOV, ..

*Vrh debla s prisekanimi vejami, ki se uporablja za sušenje krme ali kot katev

... NATO PA IZMERIL VIŠINO GROSSGLOCKNERJA.

AVGUSTA 1800 JE PRVI PREPLEZAL WATZMANOV GREBEN IZ HOHECKA IN OSVOJIL GLAVNI VRH MITTELSPITZE, POTEH MU JE ŠE IZMERIL VIŠINO.

NA HOHECKU SO ŠTIRJE BOGOSLOVCI MOLILI ZANJ.

Mittelspitze
2713 M

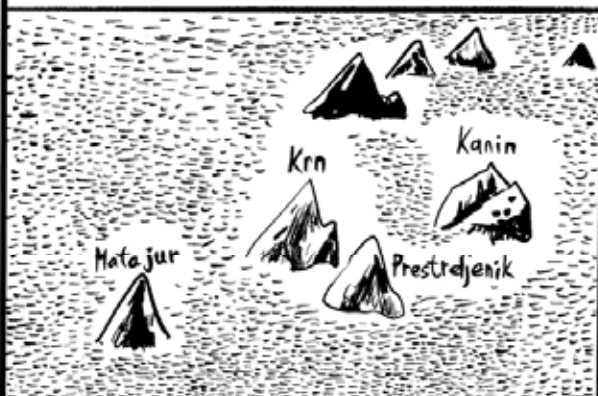

SEPTEMBRA 1800 JE BIL PRVI TURIST NA VISOKEM GÖLLU (2522 M) IN MU IZMERIL VIŠINO.

DECEMBRA 1800 JE IZVEDEL PRVI ZIMSKI VZPON NA UNTERSBERG (1973 M).

1802. SE JE PEŠ VRNIL DOMOV IN UČIL OTROKE IN ODRASLE.

OSVOJIL JE VEČINO VRHOV V JULIJCIH IN JIM IZMERIL VIŠINE, L. 1808 TUDI TRIGLAVU.

1819. JE POSTAL KANONIK IN VIŠJI ŠOLSKI NADZORNIK V GORICI, USTANOVIL ŠOLO ZA GLJHONEME IN PRVO DRUŠTVO PROTI MUČENJU ŽIVALI V AVSTRIJSKI MONARHIJI...

... IN OSVAJAL BLIŽNJE VRHOVE.

2

